

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	16 kor
Negyedévre	4
Helyben házhoz hozva:	
Égész évre	20 kor.
Negyedévre	5
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor.
Negyedévre	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombatnapok kivételévelSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kérésre visszadadja
vagy megörökösíti nem vállalja.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 5.

A prémontreiek százéves ünnepe.

Irtá: Dr. Tóth-Szabó Pál.

A királyok-alapította Jászó, a Boldvamenti ősi monostor magasztos, lélekemelő ünnepet ül ma. Százéves évfordulóját ünnepli annak a napnak, melyen a kegyesszívű I. Ferencz királytól újra életre hívott prémontrei kanonokrend tagjai hálaadó lélekkel, örvendező szívvél ünnepélyesen bevonultak hajdani hajlékukba, melyet három lustrummal előbb II. József császár rideg parancsára kényszerültek odahagyni. Szent Norbert kanonokjainak első monostora hazánkban a *várad-előhegyi* volt. Története egybefolyt a lábainál elterülő *Várad* történetével, híven osztozott jó- és balszerencséjében, égette, perzselt a rettenetes tatár vagy a pogány török; ujabban pedig *Várad* kulturális életében immár közel 100 éve buzgólkodnak a prémontreiek, remélhetjük tehát, hogy Jászó magasztos ünnepe Nagyváradon is visszhangra talál, hogy számot tarthat némi érdeklődésre.

* * *

A rend eltörlése.

A XVIII. század felvilágosult eszméi ellensége voltak minden intézménynek, — volt bár merőben világi vagy egyházi — mely ez eszméket nem fogta el vagy mert merész alakjokban nem helyeselte.

Ez eszmék testet öltöttek *II. József* császárban, ki még fiatalon bevallotta, hogy 10 év alatt meg fogja változtatni a világrendet, hogy 10 év alatt a jogara alatt élő népek életét saját eszméi szerint fogja berendezni, melyekről törhetetlenül meg volt győződve, hogy helyesek, üdvösek, s csak az önhasznát leső maradás, a világosságtól irtózkodó tudatlanság láthat bennök rosszat és károsat. Tíz évet szánt boldogító eszméi megvalósítására; tíz évig fáradozott mint államának első hivatalnok, hogy ez eszmék szerint boldogítsa állama tarka népeleméből álló millióit, ha mindjárt azok egyenes sérelmére, nyilvános ellenére is. A sors éppen tíz esztendő telt el, hogy mint uralkodónak és ez éppen elég volt arra, hogy országait felforgassa, népeit forradalomba kergesse, hogy testben-lélekben megtörve avval a kínzó öntudattal hajtsa fejét örök nyugalomra, hogy hiába élt, hogy ember boldogító terveivel csak vihart aratott, hogy ő, ki barátja volt mindenkinek, ellenségévé tett mindenkit.

Első önkényes intézkedései az egyháznak szóltak. Intézkedik a püspöki joghatóságtól az utolsó falu sekrestyéjéig annyira, hogy az egykoru *II. Frigyes* porosz király bizalmasai körében sekrestyés császárnak nevezi. Eltörölt, megsemmisített mindent, a mi az ő eszméi, meggyőződése szerint helytelen avagy céltalan volt. VI. Pius pápa 1782-ben személyesen keresi fel Bécsben, hogy erőszakos reformjainak megvál-

toztatására bírja. József császár fejedelmi fényvel fogadta az egyház fejét, terveiből azonban — lényegben — semmit sem engedett. Sőt most kezdett igazában a radikális reformokhoz. Ugyanezen évben eltörli a karthausi, camalduli szerzeteseket, a carmelita, clarissa, kapuczinus apácákat, mindazokat, kik csupán contemplatív életet élnek. De itt nem áll meg, hanem folytatja a pálosokot, ciszterciátokat, benzéceket, végül a *prémontrei* monostorokat. Keservvel, sok megpróbáltatással telvük ez esztendő szerzeteseinkre. Élénken tanuskodnak erről ama levelek, melyeket egymással váltanak. Magát a felosztást még kegyetlenebbé tette a végrehajtási módja. Örökös rettegésben élnek a szerzetesek; ha ma asztalhoz ülnek is, ki tudja, holnap megtehetik-e még. Minden előzetes értesítés nélküli megjelenik a császári biztos, felmutatja a felosztató parancsot, minden ingó és ingatlan jószágokra ráteszi a kezét, s a szerzetesek most már hajléktalanok, idegenek saját otthonukban.

E vezetes katasztrófa 1787-ben éri a ma is létező prémontrei prépostságokat: *Jászó*, *Várad-előhegyet*, s végül *Leleszt* okt. 16-án. *Csornát János hidával* már az előző évben 1786. decz. 7-én érte a veszedelem.

Számos adatunk maradt fel, melyek az akkor teljes virágzásában lévő jászai monostor bukására világot vetnek. 1787 márczius 26-án jelent meg Jászón a császári biztos: *Vásáros-Naményi báró Eötvös Gábor*, a kassai kamarai ültök megfelelő hivatalos kísérettel. A rendtagok nem voltak meglepődve jövetelén, tudták már, hogy sorsukat ki nem kerülhetik, napnap mellett halották hol ennek, hol annak a szerzetes háznak megszüntetését; tudhatták már abból is, hogy az utolsó prépost, *Csák Gellért* halála óta — több mint egy év óta — üresen állott a préposti szék. A császári biztos maga köré gyűjtötte a rendtagokat, felolvasta előttük a császár parancsát; hozzátette, hogy öt hónapig a házban maradhatnak, a mennyi ideig a prépostság javainak átvétele körülbelül tartani fog.

A jászai konventnek e szomorú napokban 11 tagja volt. Méltán megérdemlik, hogy nevüket ide jegyezzük: *Meszesy Domokos*, alperjel, *Stóhr Lipót* kevéssel előbb perjel, most a konvent idősbeje, *Gampe Illés*, *Fejér Gábor*, kiről egy későbbi fejezetben találok: »Verus religiosus inveteri spiritu«, továbbá az osztrák származású *Stanzl Ágoston*, *Wacek Károly*, *Gedeon Ludolf*, *Stepanek Venczel*, *Torkos Adalbert*, *Jaucsik Jenő*, *Bednarics Pál*. E rendtagok részint az isteniszolgálatnál, részint a rendi kormányzatban, a gazdaságban, részint a hitelés helynél működtek.

Mások mint plebánok a lelki pásztorkodás terén buzgólkodtak. Ezek: *Zinger Fülöp*, felső meczenzéfi plebános és jászai alesperes, *Kornis Herman*, jászai, *Mallyó József*, a rend érdemdus jeles történetírója, *mindszenti*, *Sarlay István* rudnoki, *Szentimrey Antal* debródi, *Ardényi Vincze* nyéstei, *Dudássy Ker. János* novaji plebánusok.

A prémontreiek mint a ciszterciák vagy a benzécek is — a legrégebbi időkben is kötelességüknek ismerték a tudományok művelését s nem egy közülök — e szomorú napokban is — előkelő nevet vívott ki magának egyik-másik tudomány-ágban. Ilyen volt a már említett *Mallyó József*, kinek neve nagyon jó hangzásu az akkori nagy tudású történetírók, mint

Katona, *Pray*, *Wagner*, *Kovachieh*, *Fuxhoffer* — körében s kinek mindenestire történetírói munkálkodása méltánylásául a pesti egyetem diplomatikai tanszékét is felajánlották; ilyen volt a kassai születésű *Zasio András*, a szépművészetek a kánonjog és hittudományok doktora, ki egymásután tanított a győri, az egri akadémiákon, majd a pesti egyetemen a hermenetica tanára volt s e tudományágban jeles szakkönyveket is írt; ilyen volt *Salamon Norbert* a kassai akadémián a bölcsélet tudományának kiváló előadója.

A jászai prémontreiek már az abolitio előtt működtek a közoktatás terén. 1778-ban átveszik a ferencziéktől, — kik viszont 1773-ban a jezsuitáktól vették át a roznjai gimnáziumot s a teljes tanári kart Jászó szolgálatja. *Strohammer Gilbert* az igazgatója, egyúttal a retorika professora, ki két évtizeddel később a *nagyvárad* prémontrei nagy gimnáziumnak első igazgatója lesz, mellette működtek: *Erber Miklós* a pocsis-, *Javornik Adorján*, *Gaal Sebestyén*, *Vetessy László* a grammatica tanárai és *Buty Péter* a vallás tanára.

A jászai prépostság tehát az eltöröltetés idejében 25 rendi kanonokot számlált, kiknek a közszélnre, az egyház és haza javára irányzott tevékenységük az említettek szerint oszlott meg.

Báró Eötvös Gábor serényen fogott feladata megoldásához. A prépostság ingatlanai a már eltörölt rendek javaiból alkotott vallásalaphoz csatoltattak; az ingó jószágok árverésre kerültek. Legtovább tartott az ingatlanok összeírása és átvétele. Április 26-án az összes lábásjószágot, — július 9. 10. és 11-én a lakások butorait, felszereléseit adták el nyílt árveresen; július 21-én az egyház arany- és ezüst edényeit Kassára, majd Budára szállították. Ugyaneznap megjelent Jászón a roznjai nagyrépost, az egyházi ruhákat a szomszédos plebániáknak adományozta, az értékesebbet pénzen eladta. Ekkor került a szegedi francziskánusok birtokába az az értékes casula is, melyet *Mária Terézia* küldött a nagynevű *Sauberer* prépost-praelátusnak ötvenéves papi jubilauma alkalmából s melynek egyes részeit a *Sauberer* iránt különös kegyességgel viseltető királyi levéltárt ládába zárva Budára vitték, kísérelve öröklő *Gampe Illés* prémontreit és *Zsarnay Márton* konventi jegyzőt rendelte ki a császári biztos.

Ezalatt a rendtagokról is gondoskodtak. A kik tanári pályán vagy plebánián működtek, meghagyattak továbbra is ez állásukban. Nehéz sors várakozott azonban azokra, kik a jászai conventben viseltek hivatalt. *Báró Andrássy Antal*, *Rozsnyó püspöke*, a legtöbbet mint capellanust alkalmazta, így *Fejér Gábort*, ki a visszaállítás után a nagyvárad nagy — gymnasiumnak négy éven át 1814—1818 volt derék igazgatója, — *Görgöre*, *Wacek Károlyt* *Gölniczre*, *Bednarics Pált*, *Szomolnokra* és így tovább. Egyedül *Meszesy Domokos* alperjel nyert önálló alkalmazást, amennyiben a feledi plebánia administratorává neveztetett, míg *Gampe Illés* Jászón maradt mint a préposti egyház adminisztrátora. A kitűzött öt hónap eltelt; báró Eötvös Gábor befejezte működését; a rendtagok az egy *Gampe* kivételével fájó szívvel mondtak búcsút kedves otthonuknak; ki-ki elfoglalta új állomását; az árván maradt monostorban pedig gazdatisztek vettek lakást,

BOROS I.

órás és ékszerész

ajánlja dús választékú raktárát a n. é. közönség szives figyelmébe, a hol is mindennemű arany és ezüst ékszerek, különféle zseborák és a legváltozatosabb kivitelű inga-órák a legjutányosabb árak mellett szolgáltatnak ki. Ugyancsak minden e szakba vágó javítások a legolcsóbb árak ellenében eszközöltetnek. A tisztelt vevőközönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel

BOROS I. órák és ékszerész.

kikre a vallás-alap a volt prépostsági birtokok gondozását, kezelését bízta.

Visszaállítási mozgalmak.

II. József erőszakos, jogot-törvényt nem tisztelő, nemzeti kegyeletet, ősi hagyományt sértő magatartása, intézkedései még életében felidéztek az üdvös reakciót, halála után pedig elemi erővel tört ki, hogy elseperje, eltemesse minden alkotását. A bátyjánál óvatosabb, tapasztaltabb *Lipót* király uralma nem állta útját az e fajta törekvéseknek. A nemzet sok kedvező megoldást váró óhaja között felmerül a József császártól eltörölt szerzetes rendek kérdése is. Általános nemzeti óhaj, hogy a benézéseknek, a ciszterciatáknak és prémontreinek adassanak vissza egykori birtokaik. A Kis-Torna vármegye az első közt fegyverkeztek, Abauj sem marad hatul, a többi vármegyék követik őket: Pozsony, Komárom, Győr, Mosony, Hont, Szabolcs, Békés, Csanád, Csongrád, Bihar, Nyitra, Trencsén, Nógrád, Bors, Veszprém, Vas, Ung — még a távoli Veresd is — fennhangosan követelik az említett három szerzetes rendnek törvényszerű visszaállítását. Mindannyian egyértelműleg megvallják, hogy e rendek törvény és jog ellenére fosztattak meg birtokaiktól; midőn azonban így a tulajdonjog séríthetlenségét hirdetik, nem mulasztják el e rendek gazdag érdemelt nem hangoztatni és követelésüknek azon kijelentéssel óhajtanak nagyobb súlyt és nyomatókat adni, hogy ők az eltörölt monostorok hiteles helyeit nem nélkülözhetik, azoknak a nem pótolható hiányát úgy az egyesek, mint a közjó kárára lépten-nyomon tapasztalják.

A megyék meleg pártolása jó reménységgel tölti el a meg nem érdemelt romlásukon busuló szerte élő szerzeteseket is. Ők is felemelik kérés szavukat s birodalmukat a megyékben helyezik. A jászai monostor volt lakói is összegyűlekeznek s heted félszáz éves múltjukat felőlelő kérvényüket a sok érdemű tudós *Mallyó* nyújtja be *Abauj* vármegye nemesi rendjéhez. Meleg fogadtatásra talál. A megye gyűlése egyhangulag elismeri kérésük jogos, igazságos voltát, határozatképpen mondja ki, hogy fölkeresi a szomszédos törvényhatóságokat is, hogy az országgyűlésre küldendő követeik utasításába a prémontrei prépostságok visszaállításának sürgetését is foglalják be. Azonban ha a prémontreiek s velők a többi szerzetesek is azt hitték, hogy ügyük rövid időn belül jóra fog fordulni, — kába reménységben ringatták magukat. Az országgyűlés nem valósította meg a hozzáfértközött reményeket s éppenséggel nem a

szerzetesekét. Jó tíz esztendőnek kellett még eltelni, míg végre a boldog föltámadás napja rájuk ragyoghatott. De erős lélekkel, bizodalommal várták e napot, e soha sem szűnő reménység lelkesítette új munkakörükben. A kappellánusok idővel plébánosokká lettek, Wacek Károly meg éppen kanonoki javadalmat is nyert a győri káptalanban.

A történetírásnak fontos szabálya, hogy az eseményeket sohasem szabad a maguk elszigeteltségében vizsgálni s róluk ítéletet mondani. Az egyes események mindig visszavezethetők — sőt visszavezetendők egy közös pontra, valamely általánosabb eszmére, melyet, ismervé valamennyit, valójára szerint értékelhetjük. Így a szerzetes rendek visszaállításának okát sem kúreshetjük egyedül *I. Ferencz* király veleszületett kegyességében; mert annak sokkal távolibb, egyetemesebb oka van. Bár másfelől tagadhatatlan, hogy az egyéni érzés, az egyed ereje nem egy esetben volt világra szóló eseményeknek indító oka, megteremtője. A jelen alkalommal nem ez esettel állunk szemben. Midőn *Ferencz* királyt látunk, hogy a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméi a francziák kezében sajnálatosan elváltoznak, hogy az ígért boldogság helyét a fékevesztett emberi szenvedély felkoncolt áldozatainak bosszuért kiáltó vére lepi el: bizalmatlanná lesz a különben nem nemes eszmék iránt s kiáltásukra egy egész életet szentel.

Eme szándék megvalósítására két utat lát célravezetőnek. Meggátolni e szabad eszméknek bejövését országába, elnyomni a már bennlevőket; másfelől *oly nemzedéket nevelni*, mely a valláserkölcsi eszmék hathatós befolyása alatt a társadalmi rendnek és hékének hű őre legyen.

Míg amaz egy szűk látókörű felfogás alapján kelt okoskodás szándéko következménye; addig emez az emberiség évezredekét számláló múltjának tapasztalatain átszűrődött meggyőződés nyilvánulása. S éppen ezért, amíg az elnyomásra kárhóztatott szabadelvű eszmék — létjogot követelve maguknak — hosszú évtizeden szívós küzdelmeit fejtik ki s feltartóztatlanul haladnak előre, rombadöntve, megsemmisítve mindent — embert, intézményt egyaránt — mi megvalósulásuknak útját állja; addig a megbízható nemzedék képzésére maga a társadalom is készséggel ajánlotta fel segítő jobbát, örömmel üdvözölve körében ama munkásokat, kik a haza, az emberiség üdvét, földi jólétét, jövő boldogságát az ész és szív képzés tisztultabb világában szolgálni készek.

Az utóbbi ut — a szikla-szilárd, vallás-

erkölcsi meggyőződésű nemzedék képzése — önzetlen munkásaiul, fáradtságtól nem irtózó apostolaiul szemelte ki *Ferencz* királyunk a szerzeteseket.

A rend visszaállítása.

Ez a szempont lebegett *I. Ferencz* király előtt, midőn a már 1801-ben megkezdett bizalmas jellegű tanácskozások alapján *1802. márczius 12-én* kiadta híres oklevelét, a *»Diploma restitutionale«*-t, melynek erejénél fogva az eltörölt szerzetes rendeket, nevezetesen a benézéseket, a ciszterciatákat és *premontreiket* új életre ávta, visszaadta nekik az abolitívó előtt birt birtokaikat, régi kötelmeik, nevezetesen az istentisztelet ápolása, a lelkipásztorkodás és hiteles helyi működésök, — mellé kitűzött céljához képest egy újat csatolt: rájuk bízta a nemzet úde csemetéinek, a *serdülo ifjuságnak a nevelését*. A diploma restitutionale nagyjában megávezi azokat a helyeket, hol tanítanok kell a középiskolában, a gymnasiumokban. Nevezetis diploma a prémontreiek számára *két prépostságot szervez*, úgy azonban, hogy mindkettő több más prépostságot egyesít magában. E két prépostságot *a jászai*, melylyel egyesítettett a *váradelő-hegyi* és a *leleszi* prépostság, továbbá a *csornai*, a *horpácsi*, a *türjei* és *jánoshidai* prépostságokkal. A Magyarországon hajdan virágzott több mint ötven prépostság közül tehát ma hat van életben. A visszaállított prépostságokunk a következő gymnasiumok gondozását, fenntartását s tanárokkal való ellátását tette a diploma kötelességévé, nevezetesen a jászai prépostságnak: a nagyváradi, löcsői, roznyai és ungvári vagy az utóbbi helyett egy később megválasztandó gymnasiumot, a mint hogy tényleg a kassait vették át, a csornai prépostság számára pedig a keszthelyi és szombathelyi középiskolák ellátását és vezetését. Minthogy pedig az így visszaállított rend nem rendelkezett egyáltalán renddel, hogy a kijelölt intézeteket ez idő szerint tanárokkal látta volna el, hat évet enged a diploma ez intézetek tényleges átvételére. Bár *Ferencz* király biztosította a rendeket, hogy jövőben a rendfőnökököt illető választásokat tisztelni fogja s mindig a rend ünnepélyes fogadtalmat tett tagjaitól megválasztott három jelölt közül fogja a leendő főpapot és prépostot kinevezni — ez alkalommal önmaga nevezte ki a prépostokat, nevezeten ismert *Zasió András* pesti egyetemi tanárt, csornai préposttá pedig *Harsányi István* kecskeméti prépost-plébánost, ki az abolitívó előtt viselte már a fehér ruhát.

A „TISZANTUL“ TÁRCZAJA.

Az ügyvéd mint angyal.

Kicsi mese. Kóby urnak, az ügyvédek állandó jóakarójának elmeséli:

DR. KRÜGER ALADÁR.

Egyszer az angyal — nem tudom már, melyik — leszállt a mennybeli fényességéből a földre.

Mielőtt leereszkedett volna, bejelentette az Uristennek:

— Uram! Odalenn nagyon sok halandóra ráfognak a nevünket. Akárhányszor halom a megjegyzéseket: Angyal! Jaj, beh szép angyal! Igazi őrangyal! Ő az én jó angyalom!

— Nos aztán?

— Meg akarom vizsgálni, mi igaz ezekből az angyalmesékből. És ha csak egyet is találok az angyalnak címzett emberek közül, a ki megérdemli e nevet, bizony felhozom azt a menyországba!

— Es én bizony befogadom!

Szent Péter kiállította az útlevelet az angyalnak és esetleges kísérőinek s azzal az ég lakója egy hulló csillagon alászállott a földre.

*

Egy kunyhóra szállott le először. Kicsi gyermek feküdt a bölcsőben, gögicsélve nyujtotta ki karjait édes anyja felé, a ki bol-

dogan ölelte keblére az apróságot s felkiáltott:

— Igazi angyal!

Az égi lakos ránézett — s igazat akart neki adni. Már kinyújtotta kezét a gyermek felé, de elragadja magát, de aztán zavartan visszalépett.

— Nem, ez nem angyal, mert nem vihetem a menyországba. Ha elveszem, szomorúságot okozok vele édes anyjának — és ez legyen egész életpályája? Tördetés édes anyja szívének? Ez nem igazi angyal, csak lehet angyallá később.

Szólt és tova szállott.

*

Uri lak gondosan ápolta kertje csalta magához az égi vándort. Kívül, a kerítés mellett öreg asszonyok pletykáltak. A hölgyek kíváncsik, ha angyalok is, a mi vándorunk szintén közelükbe repült hát hallgatódzni.

— Igazi szenvedő angyal; szólt az egyik.

— Az is a legnemesebből; tóditotta a másik.

— Es az a gaz ura hogy megcsalja szegényt!

— Es ő hogy türi . . .

— Némán . . .

— Könnyezve . . .

— Mint egy angyal . . .

— Biztosan most is beunt zokoga kertben. Természetesen a keribe be kellett surrandia az angyalnak is.

Valóban ott ült az asszony a lugasban. Hőfehér ruha volt rajta, körülötte szellő játszadozott kibomló fürtjeivel s ő kezébe hajtva fejét, sírt, vagy legalább sírni látszott.

Az angyal közelebb lépett s ekkor látta, hogy az asszony levelet r. i kezdődött a levél ekképpen:

Kedves Pistám!

Várlak . . .

Az angyal tudta, hogy a férj neve *László* — felsőhajtott hát s igyekezett tovább repülni gyorsan . . . nagyon gyorsan . . .

*

Mikor már sokat keresett s kifáradt a repülésben, a keresésben, féláléltan leereszkedett egy ügyvéd udvarára.

Az ügyvéd éppen nem volt otthon; de legalább annál jobban át lehetett kutatni a fiókjait. A hölgyek, még ha angyalok is, szeretnek kutatni.

Talált a fiókban rengeteg köszönő levelet. »Ügyvéd ur volt úz én őrangyalom«. »Ügyvéd ur angyal, a ki kimentett a bajból«. »Ügyvéd ur angyali jósága adta vissza becsületemet«. stb. stb.

— Nem hiszem, szólt az angyal, az eddigi csalódásokra gondolva.

Kiment hát az emberek közé s azoktól is mindtől angyalnak hallotta nevezni az ügyvédet, mert ingyen dolgozott nekik s csak azt fogadta el, a mit önként adtak az emberek.

Az így kinevezett prépost — Zasio Andrásnak és vele a premontréi kanonok-rendnek Jászó és a vele most egyesített prépostságok birtokába való installációjára ünnepélyes beiktatására a helytartótanács az ez évi április 25-ét tűzte ki, mely esetleg éppen *fehérvasárnapra* esett. S így önmagától megdőlt az a közönségesen és általánosan vallott vélemény, mintha a premontréieknek azért volna örökké nevezetes napja fehér vasárnap, mert e napra vették fel a rendtagok először a fehér ruhát. Előbb nem is vehették.

A helytartó-tanács tehát kitzte a beiktatás napját, a beiktatás végrehajtójául Szányi Ferencz rosznyai püspököt nevezte ki, mint kir. biztost, egyidejűleg meghagyta a Jászón működő gazdasági tiszteknek, hogy összes számadataikat április 24-én zárják le, hogy a következő napon átadhassák az örökükbe visszatérő birtokosoknak. — Mig ezek Jászón törtétek, Zasio András összegyűjtötte a még élő premontréi kanonokokat, hogy a nagy napon bevezesse őket monostorukba.

Ránk maradt a lélekemelő ünnep leírása s így abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy mi is közölhetjük. Az installáló királyi biztos Szányi Ferencz, az új prépost Zasio András s vele a rendtagra a jászai monostor praelaturájában gyülekeztek, honnan kereszt alatt processionaliter vonultak a diszes préposti székesegyházba. A menet elején haladtak a rendtagok fekete reverendában, követte őket Zasio fehér talárban, a menetet a rosznyai püspök zárta be, kísérve, követve a szomszédos vármegyék küldöttségeitől. A menet a sanctuariumban állapodott meg, a prépost elfoglalta a saját stallumát, míg a királyi biztos a priori stallumban helyezteteti el. A királyi biztos rövid szavakban jelezte az ünnepély czélját, majd felolvastatta szertartója *Szentessy* János utján a visszaállító oklevelet, valamint a Zasio kinevezéséről szólót; az előbit átadta Abaujvármegye jegyzőjének, *Szentimrey* Gábornak, ki is azt még egyszer felolvasta. A püspök üdvözölte a prépostot s vele és benne az újra életre hívott premontréi kanonok rendet s míg magasztaló szavakkal emlékezett meg Ferencz király kegyességéről, abbéli reményét fejezte ki, hogy a rend jövő munkásságától úgy az egyházra, mint a hazára csak jót, áldásosat várhat. A püspök szavaira *Meszesy* Domokos, az abolitio előtti alperjel, később feledi s most már jászai plebános vette fel a szót s ékes szavakban megköszönve koronás királya kegyét, társai nevében is igérte és fogadta, hogy a munkásságunkba helyezett bizalomnak meg fognak felelni.

Erre felhangzottak az orgona ünnepélyes

— Még kevésbé hiszem! dünnyögte az angyal. Visszament hát az ügyvéd lakására s átkutatta a fiókjait még egyszer.

Bizony abban csak írások voltak, de pénz nem volt egy krajczár sem.

— Most már elhiszem! Ez csakugyan az én emberem! kiáltott fel az égi vándor. Ez csakugyan angyal, mert a mi jóért dicsérik, azt meg is teszi. S azonfelül ha magammal viszem, nem sírnak kollegái, sőt örvendeni fognak — ez az énemberem! Öröm, míg élt, öröm, ha meghal, öröm ha menybe jut.

Az ügyvéd éppen hazajött. Az angyal egyszeriben átkarolta s ragyogó arczczal egy fényes napsugáron megindult vele fölfelé.

Igy jutott egy ügyvéd a mennyországba angyalnak — úgy tudom, azóta nem akadt második. Bizonyosan csupán azért, mert az angyal nem kereste.

— Akadt egy profán história, az azt mesélte, hogy bizony az ügyvéd úr — éhen halt.

hangjai, felhangzott a magasztos hálaadó ének, majd nagy misét kezdett maga a püspök, melynek folyamán megáldotta az új prépostot, felékesítette a főpapi jelvényekkel, átadván neki a mell-keresztet, a gyűrűt és a pásztorbotot. S most következett az ünnepély megható, de egyúttal felemelő része: az abolitio idejét átélt, még életben levő rendtagok sorba járultak az új prépost elé, hogy neki engedelmisséget fogadjanak. Összesen 16-an voltak még, kik örömmel tértek vissza az ősi otthonba, az egy Stanzl Agostont kivéve, ki ausztriai származású lévén, az abolitio után haza költözött. Bécsben lakott s ott is fejezte be életét, mint magánember, — névszerint: Fejér Gábor, Strohammer Gilbert, Mallyó József, Wacek Károly, Gedeon Ludolf, Stepanek Venczel, Torcos Adalbert, Meszesy Domokos, Jarcsik Jenő, Vetéssy László, Dudássy János és Buthy Péter, mindannyian jászaiak.

Lelenről hárman: Schohovszky Agoston, Pálffy László és Lupcs Adám. — Az ünnepi mise végeztével az új prépost szólott a királyi biztoshoz, a küldöttségekhez s az egybesereglett hívőkhöz, méltatva a nap jelentőségét, Isten áldását kérve királyára s rendje jövő munkásságára.

Az ünnepségek elmúltak, következett a szervezés munkája, mi nem volt könnyű dolog. Mindenekelőtt a prépostsági épületet kellett lakható állapotba hozni, mert midőn 1792. augusztus 19-én leégett, — a vallásalap, melyhez a prépostság javait csatolták, — megelégedett egy hevenyészett tető felépítésével, az emelet jobbra lakhatatlan maradt, a gazdasági tisztek a földszinten húzódtak meg. Zasio azonban a tettek embere volt s loma nem riadt vissza a nehéz munkától. A diploma restitutionnak 6 évet engedett a tanintézetek átvételére, azért a rendtagokkal a halasztást nem tűrő állásokat tölti be, egyeseket a három prépostság javainak az igazgatására, másokat a plébániák gondozására rendel, többeket maga mellett tarti Jászón; concursust hirdet, fölös számmal vannak a jelentkezők, vegyest fiatalok, idősebbek.

Az első jelentkezők közt van *Bernáth* Miksa, *Richter* Alajos, a későbbi jeles prépostok. Pár rövid év kitartó munkája meghozza a várt gyümölcsöket és 1808-ban már átvehetik a *nagyváradi*, 1810-ben a rosznyai, 1811-ben a kassai gymnasiumokat.

* * *

A visszaállítás nagy napja óta immár századszor fordul fehérvasárnapja. Az ősi monostor ismét ünnepet ül, emlékünnepet a százévelőtlinek. Azt hisszük, a premontréi kanonokok nyugodt lelkiismerettel, nemes önérettel tekinthetnek vissza a százesztendőre. Az apostoli király nemes intenczióinak híven megfeleltek. De hívek maradtak az új százévben is tradícióikhoz. A magyar haza üdve, boldogsága lebegett II. István királyunk előtt, midőn 1130-ban Váradelöhegyén az első monostort emelte számukra; a magyar haza üdve, boldogsága lebeg a premontréiek előtt ma is közel nyolczszázad múltán. Akkor művelték, oktatták, szolgálták a nagyokat, a felnőtteket úgy mint az ifjakat, orvosai, tanítói, apostolai, barátai voltak nemesnek, nem nemesnek; ma — bár tetemesen megváltozott munkakörben — híven, odaadással szolgálják a vallás- és a nevelés-oktatás magasztos ügyét.

Az új százesztendőben is ott találjuk őket a Szószéken, hirdelve a hívő népnek az igaz vallásosságot; ott találjuk a tanári

kathedrán, oktattva-nevelve a nemzet legföltettebb kincsét, az ifjuságot; ott találjuk a tudományos világban, mikor tollal a kezökben szolgálják a tudomány ügyét; ott találjuk a nagy napokban a harcmezőjén, midőn karddal a kezökben ontják véreket az édes magyar haza szabadságáért. Száz év telt el immár zajtalan, áldásos munkában. Isten és haza volt vezéreszméjük a letűnt századokban; Isten és haza lesz a jelszavok a jövőben is.

1848: XX.

XX. t.-cikk, melyet az 1848-as idők hoztak felszínre, mai viszonyaink között éppen olyan túlhaladott dolog, akár a nemzetörségről hozott rendeletek.

Az előtöltött puskákkal együtt letűntek az ilyen eltöltött frázisok is, mint amilyen az, hogy a felekezetek teljes autonómiaja mellett azoknak minden szükségletéről az állam gondoskodik.

Furcsa gondolat, akár úgy, hogy a felekezeteket államosítsák ez által, akár úgy, hogy az államot felekezetesítik.

Mert az mégis elképzelhetetlen, hogy az állam rengeteg milliónyi terhet vesz a nyakába az egyházak ellátása által, vagy 15 ezer iskolát fog ellátni máról holnapra s az egyházak függetlenek lesznek mégis az államtól, az iskolákba pedig ezután is a felekezetek dirigálnak, tanítókat ők nevelnek és neveznek ki stb.

Vagy talán van honnan fizessen az állam? Vegye el az autonómiával nem bíró, de egyházi vagyonát gondosan megőriző katolikus egyháztól a javakat és ossza ki az autonóm felekezetek között!

Nem olyan felekezeti szociálizmus az ilyen féle? Ki kell osztani az urak földjét — de a miénk az maradjon meg.

Régi felekezeti álmom ez s az álmódok valóra akarják váltani.

Nem hiszem azonban a függetlenségi pártont történt tapogatózás és annak platonikus állásfoglalása daczára sem, hogy akadjon felekezet, mely boldogan lesné a pillanatot, mely az államnak kitartottjává fogja tenni.

A bécsi tárgyalások.

A magyar politikusok szeme ezen a héten Bécs felé irányult. A közös ügyeket tárgyalták ott közös miniszteri összejövetelen és ezeket azután a király elnöklésével tartott értekezleten folytatták.

A mi onnan kiszivárgott, az az volt, hogy a delegációkat május hónap 6-ik napjára hívják össze, a tábort ágyukra szükségelt nagy összeget pedig a jövő esztendői költségvetésbe nem állítják be, csupán a hegyi ágyuk és taraczkoknak az árát.

A tárgyalásokat itt Budapesten a jövő héten folytatni fogják.

A tárgyalásokat tehát mint mindig, ezúttal is nagy titokban folytatják és *Szell* Kálmán terveiről csupán Apponyinak számolt be. Ezzel szemben a függetlenségi pártont most az a

Mindennemű ásvány- és gyógyvizek és az Előpataki víz főraktára Bihar-, Békés és Szilágymegye részére.

Ajánlja kitűnő saját termései körösvölgyi asztali borait bárhová a városban házhoz szállítva literes üvegekben fehér asztali ó vagy új bor literje 72 fillér, Schiller bor 72 fillér, körösvölgyi ó bor literje 88 fillér, akik azonban a városi fogyasztási hivatalal az adóra kiegyeztek, litterenként 20 fillérel olcsóbban kapják.

Sima és gyökeres Riparia, valamint kész ojtásra előjegyzést elfogad a fenti cég mező-telegdi szállítótelepéről szállítva.

Szabó István

fűszer, bor, csemege és vadkereskedése

Fő-utca (Dr. Grósz-ház.)

szándék, hogy *Szell* Kálmánt meginterpellálják, hogy az országot tájékoztassa a bécsi tárgyalások eredményéről.

Nagy Ferencz államtitkársága.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter távozásával kapcsolatosan felmerült az a hír, hogy vele a miniszterium politikai államtitkára *Nagy* Ferencz is távozik. Az államtitkár azonban megmaradt, de maradása csupán ideiglenes jellegű és csak addigra szólott, a míg ennek a tárczának a költségvetését letárgyalják. Ez immár bekövetkezett. Most már csak rövid idő kérdése, hogy *Nagy* Ferencz elhagyja államtitkári hivatalát és vele egyidejűleg más személyváltozások is történnek a miniszteriumban.

Szemere Miklós mentelmi joga.

A bécsi zsoke-klubban lezajlott milliós játszma dolgában a bécsi bíróság még ebben a hónapban hozza meg az ítéletet. Az ügyvel a mi képviselőházunk is foglalkozni, a menyiben *Szemere* Miklós tavaly óta tagja a törvényhozásnak és így szükségessé válik vele szemben a kiadási eljárásnak a megindítása.

Kormányparti körökben ebben az esetben a mentelmi joguk a felfüggesztése ellen nyilatkoznak, a mikor a magyar törvényhozás megtagadta egy külföldi bíróságnak hasonló kérését. A függetlenségi párt azonban a kiadás mellett foglal állást, tekintet nélkül a multkori praecedens esetére.

A kivándorlási kongresszusok.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége nagygyűlésének határozatából országgrészenként rendezendő kongresszusok, melyeknek célja a kivándorlási ügy megvitatása, már a jövő hónapban megkezdődnek. A *felvidéki* kongresszust június 8-án a Festetich-szobor leleplezési ünnepével kapcsolatosan tartják meg. A *délvidéki* és a *székely* kongresszus határnapja még nincs megállapítva, de augusztus közepe előtt ezeket is megtartják, miután mind a négynek anyagával a *pozsonyi* kiállítással kapcsolatosan tartandó országos gazdakongresszus is foglalkozni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 5.

Elnök: *Tallian* Béla.

Kisebbségi bejelentések után *Belicska* Béni bejelenti, hogy *Horánszky* Nándort a szeptemberi választókerület ismét megválasztotta s az igazoló-bizottság öt 30 napi határidő fenntartásával igazolt képviselőnek jelenti ki.

Ezután a kereskedelmi tárcza folytatólagos tárgyalása következett.

Közuti vasut.

Bauer Antal a közutak vasutainak hiányairól szól.

A társaságok mit sem törődnek a nagyközönség érdekével, csak a maguk érdekeit tekintik. A közuti vasuton való utazás valósággal miserabilis, folytonos zaklatásoknak van kitéve a vasuti személyzet részéről, eltekintve az utazás kényelmetlenségétől. Majd a telefon hibáit ösmerteti.

A költségvetést részleteiben is elfogadja.

Posta mizériák.

Nessi Pái a postaintézményeket bírálja. Károsnak és hozzáuk nem méltónak tartja, hogy a postai törvénynek még ma is az 1850-ben kiadott császári páteus az alapja. Ez ha-

tározott közjogi sérelem. Az államnak nem kellett volna megdrágítani a levelezőlapokat és postautalványokat, mert nem szabad nyereségre dolgoznia, hanem minél szélesebb hatáskörben az adózó polgárok érdekeit megvédeni.

A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés balról).

Rátkay László a levélkövetítésről szól. Helyteleníti, hogy birságot szabnak azért, ha pakküldeménybe pár sorokat küldenek. Helyteleníti, hogy a leveleken e felírás áll: m. kir. posta. Minden nemzet saját hazája címét írja a bélyegre, arra kéri a minisztert, hogy jövőre e felirással látassanak el a levélbélyegek: Magyarország. (Helyeslés).

Madarász József: Oszítja azt a nézetet, hogy a postát nem szabad üzletnek tekinteni, az az általános művelődésnek egy fontos tényezője.

A tételt nem fogadja el.

Tallian elnök felteszi a kérdést: Elfogadja-e a Ház a tételt?

A jobboldalon hangos »Elfogadjuk!« kiáltások, míg a balon és szélsőbalon néhány hang közbeszól:

— Nem fogadjuk el!

Tallian elnök a hangok többségét véve irányadónak, a tételt elfogadottnak akarja kijelenteni, mire

Madarász József a házszabályokhoz szól s nem tartja helyesnek az elnök ama eljárását, hogy a hangok után akarja megítélni a közóhajt. Nem helyesli azért, mert a házszabályok világosan előírják, hogy ha csak egyetlen képviselő nem fogad el valamit, az elnöknek kötelessége szavaztatni.

Tallian elnök válasza után a Ház a tételt elfogadja.

A hajózás tételénél

Baross János a csatornák kérdésével foglalkozik.

Ezeknek kiépítése még a messze jövő ködében van. Hátráltatja ennek sikeres keresztülvitelét különösen az a körülmény, hogy vízünk közigazgatásilag két tárcza hatáskörébe tartoznak. A Duna—Tisza közti csatornát mielőbb ki kell építeni. Igen baj az, hogy a két folyó folyása homlokegyenest ellenkezik közgazdasági érdekeinkkel, nekünk az lenne érdekünk, hogy vizeink nyugat felé folyanak. A Duna—Tisza csatorna kiépítése létkérdése hazánkunk. A magyarság magva az Alföldön a Duna—Tisza közt van. Ennek a népnek jólétét elő kell segíteni, segédkezet nyújtani terményeinek értékesítésére. A Budapest—Csongrádi csatornát és Budapest—Szegedi csatornát ki kell építeni mielőbb. Majd az öntöző csatornák hasznait ösmerteti.

A tételt elfogadja.

Major Ferencz: Nem az a baj, mit *Baross* mondott, hogy folyóink nem nyugatra folynak, hanem gazdasági politikánk irányja. Ezt kell megváltoztatni. Nem bizik tengeri kereskedelmünkben. Mert ámbár Fiuméra évente 20.000 frtot költünk, még sincs ott hajógyárunk. Hajógyár nélkül pedig semmit sem ér egy kikötő.

A tételt nem fogadja el. (Helyeslés a népártan.)

Horánszky Nándor kereskedelmi miniszter az eskütéri hidról informálja a Házat. O szakértőket küldött ki az ottan felmerült mozgás megvizsgálására s ha a szakértők jelentést tesznek róla, akkor fog ő érdemlegesen intézkedni. Annnyit azonban már most is kijelenthet, hogy az esetleges bajokon fog lehetni segíteni.

Kéri, hogy válaszát addig is vegyék tudomásul. (Helyeslés).

Lázár György: A csatorna kérdéssel foglalkozik.

Fontos kérdésnek tartja különösen most, mikor Olaszország és Ausztria minden erejéből rajta van, hogy csatornahálózatait kifejlessze. A csatorna rendszerre nézve a szakörök véleményei eltérhetnek, de abban egyet kell érteniük, hogy a kérdés megoldása mennyire fontos és szükséges. Legelső sorban a Duna—Tisza csatornát kellene rendezni ipari és közgazdasági szempontból. A csatorna létesítése hatalmas lendületet adna me-

zőgazdaságunk felvirágozásának s másrészt megszüntetné némi részben az alföldi szociálisták terjedését. Elismeri, hogy a csatornák építésének két nagy akadálya van: technikai és finansziális. Arra kell törekednünk azonban, hogy ez akadályokat legyőzzük.

A tételt elfogadja. (Helyeslés jobbról).

Öt perc szünet.

Szünet után

Lukács Gyula a tengeri hajózásról szól. A szabad hajózás megrendszabályozását sürgetti. A tételt nem fogadja el.

Horánszky Nándor: A szabadhajózásra 500.000 korona van előirányozva subvencióképpen. Még most nem ismeri körülményesen a helyzetet, de rajta lesz, hogy ez irányban is mielőbb kedvezőbb jelentést mondhasson.

A tételt elfogadták.

A tanítók jegye.

Ballagi Géza a tanítóknak kedvezményes jegye érdekében szólalt fel.

Horánszky miniszter azt feleli, hogy a kedvezményes jegyek száma és értéke hihetetlen nagyságra rug. Szükséges rendezni a dolgot. Addig azonban a tanítók kívánságát teljesíti.

Ulás végén

Rátkay László interpellált a villamosvasuti mizériák,

Malatinszky György pedig a budapesti Corps-Commendónak Budapestre való áthelyezése tárgyában.

Okolicsányi László kifogásolja végül, hogy a Kassa—Oderbergi vasut Igazgatósága Németországban szerzi be az olajszükségleteket, háttérbe szorítván ez által a magyarokat.

Ujabb terv a vizerő kihasználásához.

Évekkel ezelőtt *Pekanovits* Imre igazgatófőmérnök azzal a tervvel foglalkozott, hogy a *Sebes-Körös* folyónak vizét egy a folyó mentén elvonuló hegylancz oldalában *Mező-Telegdtől* Nagyváradig vezetendő csatorna segítségével erőkihasználja. Ezen terv igen alkalmasnak ígérkezett azért, mert a turbina telep Nagyvárad város tőszomszédságában lett volna felállítva, a mely körülmény folytán a villamos áram esekéiy veszteségnek lett volna kitéve: azonban e mű létesítése oly nagy tőkebefektetést kívánt, mely miatt nem mutatkozott oly haszon, a mely a mű megvalósítását sürgette volna.

Ujabbán *Rupcsics* és *Szücs* budapesti cég engedélyt nyert arra, hogy a *Jád* patak vizét erőelőállítására kihasználhassa. E cég ajánlatot is nyújtott be a városnak arra nézve, hogy ötven éven át tartó 180 ezer korona évi összegekért hajlandó a városnak állandóan 3000 villamos lóerőt szolgáltatni.

Legujabban arról szerettünk tudomást, hogy *Pekanovics* Imre ig. főmérnök a Kolozsmegyében levő *Csucsánál* a *Sebes-Körös* folyóba ömlő és a *Jád* pataktól alig 8—10 kilométerrel távolabb fekvő *Drágán* patak vizének erőkihasználására nyert hatósági engedélyt.

Mindezen a vizerők előállítására való törekvéseket elsősorban is Nagyvárad városának villanyvilágításával való ellátás kérdése ébresztette életre. A város mint biztos fogyasztási tényező mellett számításba vétetnek mindazon ipari intézmények és vállalatok, a melyek a villamoserő fogyasztóinak körébe bevonhatók lesznek. Az összes kínálkozó villanyerő szükséglet szülte a több millió befektetéssel járó vizerő előállítására irányuló vállalkozási hajlandóságot.

Nagyvárad város örömmel veheti tudomásul ezen ujabb és ujabb nyert vizkihasználási engedményeket.

A *Jád* patak vizével előállítandó erőnek a város céljaira való felajánlása is azt mutatja, hogy a város világításának kérdése ezen az új alapon pénzügyileg sokkal kedvezőbbben lesz megoldható, mint azt a kontemplált a villa-

mosságnak gözzel való fejlesztése úján lenne elérhető.

Minden körülmény arra mutat, hogy a Drágán patak vizének erőfejlesztésre való felhasználása mellett a villamosítás a Jád völgyéről alicha nem még sokkal olcsóbban lesz előállítható és beszerezhető.

Igaz, hogy a Drágán patak 8—10 kilométerrel távolabb fekszik Nagyváradtól, mint a Jád patak, de a patak éppen annyival közelebb fekszik Kolozsvárhoz, mint a Jád patak.

A Drágán pataknak csapadékgyűjtője és ennek folytán vízmennyisége majdnem háromszor oly nagy mennyiségű erő állítható elő. Minthogy ezen összes erő nem volna Nagyváradon értékesíthető, a felesleges erő Kolozsvárra lenne szállítható.

Ugy tudjuk, hogy a két vízműbe befektetendő tőke körülbelül egyforma nagy lehet, ebből következik az, hogy Drágán vízzel előállítható villanyosság is *aránylag olcsóbb* lehet.

Kilátás van arra, hogy Pekanovits Imre is a Drágán vizének kibaszálására vonatkozó ügyet már közelben annyira fogja fejleszteni, hogy konkrét ajánlatát a városnak a világitásra vonatkozólag már két-három hét múlva befogja terjeszteni, a mely ajánlat már a konkurencia szempontjából is minden esetre *kedvezőbb* fog lenni, mint az összes eddigi ajánlatok.

† Goldis József püspök.

— 1886—1902. —

Váratlanul érkezett meg Nagyváradra tegnap a gyászír, hogy az aradi görög keleti román püspökség, a melyhez a nagyvárad püspöki helynökség is tartozik, árván maradt: *Goldis* József püspök tegnap korán reggel meghalt.

Annál mélyebb részvétet keltett a város szerte gyorsan elterjedt gyászír, mert *Goldis* József majdnem egy évtizeden keresztül volt nagyvárad püspöki helynök s nemcsak részt vett a város és különösen a vármegye ügyeinek intézésében, hanem megnyerő, szeretetreméltó modora köztisztelőt és közbecsülést szerzett kiváló egyéniségének. Ragaszkodott is e megyéhez s püspökké választásakor a Szent László fürdő mellett levő rontói magaslaton díszes nyaralót építtetett, hogy az egyházmegyéje kormányzásával járó fáradságokat itt pihenje ki.

Elhunyt nagy veszteség az egyházmegyére, amelynek nagy tudású, kiváló, jeles tulajdonokkal ékeskedő s buzgó feje volt.

*

Goldis Józsefet midőn pár évvel ezelőtt aradi püspökké választották, egészsége teljében volt. Az elmúlt nyáron asztmatikus bántalmak támadták meg. Az orvosok a bajt nem tartották komolyának, de azért az agg főpap egyik nagyobb külföldi fürdőt kereste fel. Azonban ennek nem lett meg a kívánt hatása, sőt a püspök egészsége mind rosszabbra fordult. Orvosai ekkor a teljes nyugalmat s azt ajánlották, hogy vonuljon vissza Rontóra. Az egész telet itt töltötte s daczára a gondos kezelésnek és ápolásnak, rohamosan súlyosabbá vált állapota.

Két héttel ezelőtt utazott vissza Aradra, de betegsége nem engedte, hogy átvegye az egyházmegye kormányzását.

Halála tegnap, szombaton reggel 6 órakor következett be.

Már a kora délelőtti órákban megjött Nagyváradra *Mangra* Vazul püspöki helynökhöz a gyászetről a távirati értesítés.

Azonnal körlevelben értesítették a helynökhöz tartozó összes lelkészeket és intézeteket. A circularisban elrendelte *Mangra* püspöki

helynök, hogy hat héten keresztül naponta az összes templomokban harangozzanak; e hat hét alatt minden vasárnap a lelkészek a szent misében imádkozzanak az elhunyt egyházfőért s tetszés szerint választandó egyik szombaton külön gyászmisét mondjanak minden gör. keleti templomban lelkiüdvéért.

Mangra Vazul p. helynök tegnap azonnal elutazott Aradra. A temetésre azonkívül sokan fognak Nagyváradról átráudulni egyházi és világi férfiak. A temetés ideje még nincs megállapítva.

A halálhír vétele után azonnal egy bizottság ment ki Rontóra s az elhunyt püspök nyaralóját összes ingóságaival együtt zár alá vette.

A gör. keleti egyházhoz tartozó összes intézetek és épületekre kitűzték a gyászlobogót. Az elhunyt főpap rövid életrajza a következő.

Goldis János, papi nevén József az aradi gör. kelet. román egyházmegye püspöke, szül. *Székelyudvaron* (Arad) 1836. feb. 29-án. Gimnáziumi tanulmányait Aradon végezte, további kiképzését a teológiából Aradon, a jogit Debreczenben, a nyelvészetet Budapesten nyerte. Nyilvános működését a politikai pályán kezdte meg, mint *Aradvármegye első jegyzője* 1869 ig, mikor is *Saguna* András érsek metropolitára beszélésére felvételte magát a papi rendbe és ez időtől fogva mint püspöki titkár, teológiai tanár, előadó szentszéki ülnök és a *Lumina* című egyházi s iskolai lap szerkesztője működött 1873-ig, mikor az *aradi kir. főgimnázium rendes tanárává* nevezték ki; 1892. az Aradon tartott román egyházmegyei zsinat püspöki helynökké választotta a *nagyvárad* görög-keleti konzistoriumhoz. A román irodalommal korán kezdett foglalkozni; írt folytonosan egy a román, mint a magyar lapokban közérdeklő cikkeket és tudományos értekezéseket. *A román nyelv latinságáról* magyarul és németül kiadott füzetéért a *bukaresti akadémia* 1882-hen levelező tagjává választotta. Ülnöke volt a metropolitai konzistoriumnak, tagja az arad-egyházmegyei zsinatnak és a román nemzeti kongresszusnak. 1896. szabadelvű programmal választották meg képviselővé *Magyar-Csékén*. 1899. jun. az aradi gör. kelet. román egyházmegyei zsinat püspökké választotta; a választást a király jun. 22. megerősítette, hivatalába augusztus 1. iktatták be. Szept. 28. a főrendiház tagjai közé iktatták.

ÚJDONSÁGOK

Wolafka püspök felolvasása.

— A Katholikus Szabad Liceum matinéja. —

Nagyérdekű lesz a Katholikus Szabad Liceum mai előadása. Dr. *Wolafka* Nándor püspök jött át Debreczenből, hogy ez alkalommal ismét alkalma legyen hallani őt a nagyvárad közönségnek, mely többször gyönyörködött már *Wolafka* ékesszólásában.

Ma *«Husvételi gondolatok»* címmel fog szabad előadást tartani s a kik ismerik az ő szónoki erejét, beszédjeinek költői csillogását és elragadó hevét, a mai beszéd nagy sikerét előre is bizonyosra veszik. A Szabad Liceum vezetősége pedig hálásan üdvözli körébe illusztris vendégét, a ki a szomszéd Debreczenből jött át, hogy Nagyvárad katolikus szellemi életét fellendíteni segítse.

Már maga ez az egy pont biztosítaná a Szabad Liceum mai előadásának sikerét; ehhez azonban még más, nem kevésbé érdekes és kiváló programmpontok sorakoznak. Egyik *Mihályházy* Margit urhölgy zongorajátéka. A kisasszonyt jól ismeri már Nagyvárad közönsége, mint kitűnő zongorázót; de a kinek alkalmuk

volt hallani tőle a ma előadandó művet, azok a legnagyobb elragadtatással beszélnek róla s a legszebb sikert jósolják neki. Kiegészíti a műsort kitűnő történetírónk, dr. *Tóth Szabó* Pál felolvasása; a világlátott fiatal tudós olaszországi utjából olvas fel érdekes visszaemlékezéseket és adatokat a nápolyi magyar emlékekről.

A matiné ismét — mint rendesen — a főgimnázium dísztermében tartják meg; kezdete pontban d. e. 11 órakor. Részletes műsora a következő:

1. *Nápolyi séta*; előadja dr. *Tóth-Szabó* Pál prém. rendi kanonok.
2. *Liszt*: II. H-moli szonáta; zongorán előadja *Mihályházy* Margit urhölgy.
3. *Husvételi gondolatok*; előadja dr. *Wolafka* Nándor püspök.

TÁJÉKOZTATÓ

Régészeti és történelmi egylet. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Április 6. A villamos áramszolgáltatás ügyében kiküldött szűkebb bizottság ülése, d. e. 9 órakor.

Április 7. A világitási nagy bizottság ülése d. e. 10 órakor.

Április 7. A pénzügyi szakbizottság ülése d. u. 3 órakor a városházán.

Április 7. Biharmegye közigazgatási bizottságának ülése.

Április 9. A kath. kör választmányi ülése este fél 6 órakor.

Április 10. Városi közgyűlés.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.

Apr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.

* **Fehérvasárnap.** A kath. egyház ma Fehérvasárnapját üli, annak az emlékére, hogy a kereszténység első századaiban a Nagyszombaton megkeresztelt hívek ezen napig fehér ruhát viseltek. A kath. elemi iskolák és zárdák növendékeinek egy része ma részesül az első szent áldozásban. Az újvárosi r. k. elemi fiúiskola nagyobb tanulói a Szent László templomban reggel 8 órakor végzik az első szent áldozást.

* **Kitüntetett palataghölgy.** Ő császári és apostoli királyi Felseje legfelsőbb kéziratával zichi és vásonykeői *Zichy* Mária grófné szül. Wimpffenn grófnő palotahölgynek az első osztályu *Erzsébet* rendet adományozta.

* **A jogászegylet vitaestélye.** Tegnap este nagyérdekű vitaestélyt tartott a nagyvárad jogászegylet a törvényszéki kisebb tanácssteremben. Az érdekes vitán jelen voltak az egyesületnek csaknem összes tagjai Ritoók Zsigmond kir. táblai elnök elnöklété alatt. Tárnya volt a vitának *Kepes* László értekezése a törvénytelen gyermek helyzetéről a polgári törvénykönyv tervezetében. A kérdéshez sokan hozzászóltak s így az érdekes vitaestély késő estig tartott.

* **Pályázat járásorvosi állásra.** *Horváth* József elhalálásával megüresedett a székelyhídi járás orvosi állás. A pályázatok május hó 1-ig a főispánhoz nyújtandók be.

* **Kikeresztelkedő lipótvárosi aristokraták.** Érdekes dolognak jár a híre Lipótvárosban. Nem csekélyebből van szó, mint arról, hogy több család, a mely ott hangot adó és a Lipótváros előkező társadalmának az élén áll, már a legközelebbi időben a katolikus vallásra tér. Az egyik már a keresztapaságra nézve is megállapodott és erre a tisztségre *Zichy* Nándor grófot kérte fel.

* **Wolafka Nándor Nagyváradon.** Dr. Wolafka Nándor püspök a Katholikus Szabad Liceum mai előadására tegnap este a gyorsvonattal Nagyváradra érkezett. Az indóháznál a bibornok udvari papjai várták az érkező vendéget s a püspöki palotába kísérték, a hol dr. Wolafka rövidebb ideig lesz a bibornoknak szívesen látott vendége. Wolafka püspöknek mint szónoknak és előadónak híre sokkal nagyobb, hogy sem fel kellene hívni rá a váradai közönség figyelmét. Különben a váradiak is ismerik őt, mert régebben, mikor még nem volt debreczeni prépost, többször prédikált a székesegyházban. Akik hallották már őt beszélni, éppen ezért nem fognak ma elmaradni a Kath. Szabad Liceum előadásáról, — akik pedig nem hallották, sietni fognak felhasználni az alkalmat, hogy meghallgassák az aranyszájú szónokot.

* **Kitüntetett táblabíró.** Ő Felsője Hajdu Ferenc budapesti ítélőtáblai bírónak, saját kérésére történt nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű szolgálata elismerésül a **harmad osztályú vaskoroná** rendet díjmentesen adományozta.

* **Hétszáz korona sorozási lakomára.** A fősorozás véget ért Nagyváradon, az eredmény kielégítette a sorozóbizottságot s ennek naponta magnum áldomásban, adtak kifejezést. Csak hogy ezt a magnum áldomást a város pénztára fizette, amelyről szeretjük hirdetni a szomorú igazságot, hogy kong az ürességtől. A városnak ilik, hogy gavallér legyen, de az talán mégis sok, hogy a négy napi sorozás alatt evés és ivásra közel **hétszáz** (700) koronát adjon ki a város. Mint halljuk, a számlában 400 drb. regalitás, 100 drb. virginia szivar, 400 drb. cigaretta, 26 frt ára sör szerepel. Hát még a bor, cognac, szilvium milyen nagy mennyiségben fogyott. Az ilyen gazdálkodás talán már egy város pénztárára is terhes. Még jó, hogy csak egyszer van egy évben fősorozás.

* **A földadó lajstromok közszemlén.** Nagyvárad összes városrészeire vonatkozó — s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1902. évi földadó kivételi lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz 16. §-a értelmében ápril 7-től április hó 14-ig, nyolc napig közszemlére a városi adóhivatal 11. sz. szobájában azon figyelmeztetés mellett tételnek ki: miszerint érdekelt adókötelesek azon idő alatt, az említett lajstromokban terhükre előírt adót megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adó-nemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt — azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz benyújtják, a későbbben benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni. Nagyvárad, 1902. évi április hó 2. **Városi adóhivatal.**

* **Honvédönkéntesek Nagyváradon.** A budapesti önkéntes iskolához beosztott honvédönkéntesek husvét előtt tették le első vizsgájukat. A két csoportban tanított önkéntesek dicséretes előmenetelt tanúsítottak s tanulmányuk többségük megkapta a két csillagot. Ünnepe után helyezték az önkénteseket a vidéki ezredékhez. A nagyváradai 4. honvéd gyalogezredhez is jutott elég belőlük, akik közül sokan megkapták a csillagokat s mint tizedesek kerültek az ezredhez.

* **A Pesti Hírlap kitiltása.** A szegedi tisztviselők otthon-egyesülete tegnap este tartott ülésén olyan határozatot hozott, mely bizonyára országos feltűnést fog kelteni. Az egyesület válaszmánya t. i. kimondta, hogy Jókai és Kenedi eset miatt a Pesti Hírlapot az egyesület helyiségéből minden időre kizárja.

* **A muzeum megnyitása.** Ma, Fehérvársánap újra megnyílik a biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület muzeuma, a téli szünet után, mely alatt általában zárva volt s csak egyes érdeklődők külön kérelmére nyílt meg. Azon reményben tudatjuk ezt a m. t. közönséggel, hogy az eddignél nagyobb buzgósággal tömegesebben fogja városunk intelligenciája felkeresni vidéken szinte páratlanul gazdag és érdekes intézetünket, melynek modern részében a művészet és iparművészet kedvelője igen sok szellemi táplálékot talál.

* **A hétről.**
A **Delegációba** a kormány a szabadelvűpárt **legerősebb** tagjait fogja bevélasztani. Hogy olyanok legyenek ott, a kik a hadügyi költségvetést föl bírják **emelni.**

Fejérváry és Wekerle gyalog kísérték a nagy sárban Tiszát az utolsó útjára. Mig élt Tisza, addig ezekkel az urakkal ugyis csak tóhátról lehetett beszélni.

A **Tisza** temetésén háromszáz személyre volt a toron terítve. De csak kevesen vettek részt benne. Hja, az Urvacsorán is csak tizenhárman voltak.

Moszkvában ezer diákot letartóztattak. Csak hogy az orosz forradalmat még ezer **letartóztatás** se lehetett **feltartóztatni!**

A **fővárosnak** az idén még nagyobb lesz a deficijte. Többet kell költenie az öntözésre. A **Kossuthmauzoleum ügye** akkora port vert föl, hogy az még a nyáron se fog leszállani . . .

A **békebarátok** az idén Monakóban fognak gyűlésezni. Ezzel is kitüntetik, hogy az egész mozgalom csak olyan szerencsejáték a mivel a **népek** nem nyernek semmit.

Fiumében a munkások sztrájkolnak. De sajnos, nem sztrájkolnak azok, a kik egyre a magyar állameszme ellen dolgoznak.

A **delegációk** az idén **Budapestben** fognak tanácskozni. De a szellem, a mi ott uralkodik, itt is hamisítatlan **bécsi** lesz.

A **balkánon** kilobbant a forradalom tüze. Ettől a **tüztől** a békeszerető Európa ugyancsak **fázik!**

Volt. Férfj (pörölés közben): De kár, hogy nem akadt olyan számár, a ki megkért volna, mielőtt hozzám jöttél!

* **Megkerült tolvaj.** Még a múlt hó 27-én 186 korona pénzt lopott el betörés után **Skorczé** Lőrincz czéczkei illetőségű 17 éves csavargó suhancz, Kulcsár Gáspár élesdi lakos házából. A jó madarat tegnap sikerült rendőrségünknek Várad-Velenczén elfogni. Nagyon természetes, hogy a 186 koronából már nem volt semmi, s kihallgatás során állította, hogy tőle is ellopták a pénzt. A megkerült jómadár lezárattott s a kir. ügyészségnek fog átadni.

* **Athelyezés és kinevezés.** **Beöthy** László főispán **Hinczinger** Gusztáv járásbírókat saját kérelmére a sárréti főszolgabíróaságtól a szárlárdi járásbíró mellé osztotta be. Helyére **Finta** Gáspár b.-tordai lakost nevezte ki a sárréti főszolgabíró mellé járásbíróknak.

* **Dr. Vázsonyi Vilmos Nagyváradon.** A kereskedő ifjak körében dr. **Vázsonyi** Vilmos demokrata képviselő f. hó 12-én fog felolvasást tartani. A kör részéről az indóháznál dr. **Kovács** S. János és Kiss Károly elnökök és Vermes Kornél titkár. A szabad előadás aznap este a Fekete sas nagytermében lesz megtartva, melyet bankett fog követni.

* **Halálozás.** Résztvétel vettük a következő gyászjelentést.
Alólirottak mély fájdalommal tudatják a legjobb hűves, sógornő és rokonnak **Györy** József

szefné szül. Sriffel Máriának folyó hó 5-én d. e. fél 10 órakor élte 50 ik, boldog házassága 16-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 7-én d. e. 10 órakor fog Külváros, Galamb-utca 109-ik szám alatt levő háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az újvárosi központi sirkertben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 9-én d. e. 9 órakor fog az újvárosi róm. kath. plebánia-templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1902. április hó 5-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! Györy József férje. Györy Mihály, Nagy János sógorai. Györy Mihályné, Nagy Jánosné sógornői.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi húzásán a következő nagyobb nyertesek sorsoltattak ki:

10.000 koronát nyert: 42758.
10.000 koronát nyertek: 11238 52070.
5000 koronát nyert: 17855.
2000 koronát nyertek: 263 12157 12299
12476 14734 16230 20337 32649 33286 40387
60221 64549 64905 80020 88868 90214 90534
90615 91451 91961 93812 95957.
1000 koronát nyertek: 462 509 4715 5133
9188 14055 17833 18094 18469 18833 26971
23323 24354 25470 28610 28639 30285 32393
33791 36797 38322 38439 42512 49146 49951
49966 52236 52754 57907 60229 60253 63178
63570 67957 68615 68976 69006 69334 69360
74467 74532 75401 79416 79074 80001 82807
35889 87994 89023.
500 koronát nyertek: 1551 1752 4935
12269 14230 18622 21514 26660 21402 27685
27832 27871 29150 30749 31665 33680 36721
38893 41988 45381 46956 47671 48009 49330
50065 50566 52392 54605 54664 54932 55495
57690 62085 62571 66013 68932 69913 72037
72165 72730 73031 79382 80060 81666 81847
83337 83363 83617 84429 85504 86231 86866
87458 88272 91470 93434 93777 94760 95293
93844 96459 97526 97564.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **A kiszolgált altisztek alkalmazása.** A belügyminiszter körrendeletben felhívja Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy az 1873. II. t.-czikk rendelkezései értelmében a kiszolgált és polgári állásra jogosító igazolványait ellátott altisztek az állami hatóságoknál és intézeteknél, nemkülönbén a törvényhatóságoknál üresedésben levő hivataliszolgái, altiszti és alsóbb kezelői állások betöltésére más pályázók felett elsőbbséggel bírijanak.

* **Talált tárgyak árverése.** Garó Armin rendőrfőkapitány az érdekelteknek ez uton hozza tudomására, hogy a Nagyvárad város rendőrhatalósága megőrzésében levő talált és gazdátlan tárgyak egy része f. hó 9-én d. u. 3 órakor a rendőrkapitányi hivatal 4-es számú szobájában fog nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőknek készpénz fizetés ellenében elárvereltetni.

x **Pártos Arnold** czég Nagyvárad, Bémer-tér cipő kalap és uri divat üzletében minden szakmába vágó cikkeket **legolcsóbban** vásárolhat a t. vevő közönség. — **Báli cipők** és **Báli divatárak** nagy választékban. 45.

Igazságszolgáltatás.

Gabonaelővételi uszora.

— Itélet. —

Tegnap reggel 9 órakor ült össze a nagyváradai kir. törvényszék büntető tanácsa **Millye** Gyula kir. táblabíró elnöklété alatt, hogy meghozza az ítéletet **uszora vétségével** vádolt özvegy **Szilágyi** Antalné és társai bűnpelemben.

Reggel 9 órától délután 5 óráig tanácskoztak a bírák, a mikor is a következő ítéletet hirdette ki az elnök:

Első rendű vádlottat özv. Szilágyi Antalnét vétkesnek mondta ki 14 rendbeli uszora véttségében és két havi fogházra, 100 korona pénzbüntetésre, 1 évi hivatal vesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére ítélte.

Másodrendű vádlottat Buczi Tógyernét vétkesnek mondta ki 11 rendbeli uszora véttségében és 1 havi fogház, 50 korona pénzbüntetésre, 1 évi hivatalvesztés és politikai jogainak felfüggesztésére ítélte.

Harmadrendű vádlottat 1 rendbeli uszora véttségében mondta ki vétkesnek és 200 korona mellékbüntetésre ítélte.

Negyedrendű vádlott Herskovits Ignác 1 rendbeli uszora véttségében találtatott vétkesnek és 50 korona fő, 20 korona mellékbüntetésre lett ítélve.

Ötödrendű vádlott Solyom Agnes a vád és következményei alól felmentetett.

Hatodrendű vádlott Buczi Tógyer 100 korona fő és 20 korona mellékbüntetésre ítéltetett.

Meglett állapítva, hogy a pénzbüntetések behajthatatlanság esetén 20, 10, illetve 2 napi fogházi elzárással büntetendők.

A kir. ügyész megnyugodott az ítéletben.

A vádlottak és védők, Solyom Agnes kivételével, mindannyian felebbeztek.

EGYESÜLETEK.

Felolvasás a Réti-Népkörben.

A nagyváradi Réti-népkör ma, vasárnap délután d. u. fél 6 órakor tartja utolsó felolvasó estélyét, melyre az érdeklődőket ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség.

Műsor: 1. Megnyitó beszéd. Tartja: Dr. Stokker József.

2. Jézus. Irta Sas Ede, szavalja Demetrovics Zsigmond.

3. Felolvasás. Tartja: ifj. Markus János.

4. Czimbalom-szóló. Előadja: Emmer József.

5. Tetemre hívás. Arany Jánostól. Szavalja: Kemenszky Bertalan.

6. Zárszó, tartja: Garay Géza István.

Béletpi-díj: ülőhely 40 fillér, álló-hely 20 fillér.

A sakkör közgyűlése A nagyváradi sakkör ma délelőtt 11 órakor tartja rendes évi közgyűlését dr. Hoványi Gyula elnöklésével a Royal-kávéházban.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap (d. u.: New-York szépe.

(este: Vörös sapka.

Hétfő: A páholy

A vasgyáros.

Egy kezdő, szinte gyermekszínésző bemutatkozása tette megkapóvá a tegnapi estét. Annyi sikertelen és félsikerű próbálkozásnak volt már színhelye a nagyváradi színpad, hogy egy igazi tehetség felbukkanását akkor is örömmel üdvözöljük, ha sok szegletességbe ütődik is a néző.

László Irén Claire szerepében mutatkozott be. Fiatalsága látszik már a hibáin: nagy színészektől ellesett egyes apróságokat nagyitva alkalmaz s így akar sikert elérni. Sokat akar, minden szót meg akar játszani, úgy hogy tulteng a folytonos igyekvéstől s felbomlik a szerep egysége. Különösen a folytonos lihegés és pihegés kínosan hatott, épp úgy hangjának néha hirtelen emelkedése és esése. Ha ezt a tulságos rítkító játékot elhagyja, igen használható tagja lehet a társulatnak, mert szép tehetséget látunk benne. Van kellemes organuma, csinos, színpadi termete, játékbeli rutinja s képes szerepét

átérteni és átérzetelni. Csak több mérséklet, kevesebb pihegés és sok gyakorlat, s a jövőben még szép pálya vár rá.

Epp úgy igen helyesen fogta fel szerepét Szathmáry Árpád (Monlinet) is, csak hogy kissé túlzásba vitte a gesztikulálást. Egyébként eredetisége mindinkább megkedvelteti a közönséggel. A többiek Somogyi Károly (Derblay egyik legkedvesebb és legjobb alakítása), H. Novák Irén, Erdélyi, szintén helyesen fogták fel szerepüket.

Közönség közepes számmal.

A páholy. Hétfőn este a »Páholy«-t, ezt a régen hevertetett pompás bohóságot játsszák a színházban s a darabban a társulat új, jeles erői közül többen jutottak szerephez.

Komáromi Mariska vendéglátéka.

A Szigligeti-színházban tervezett érdekes és szenzációs vendégszereplések sorát nem kisebb vendég kezdi meg, mint L. Komáromi Mariska asszony, ez a jeles, nagy énekesnő. Komáromy Mariska holnap, hétfőn érkezik Nagyváradra s három este lép föl. Három híres szerepét játssza el. Kedden este lép föl először a rég nem hallott bájos »Szultán«-ban, szerdán az »Üdvöské«-ben csütörtökön pedig a »Kertészleány« darabokban. A művésznő vendégszerepléseit nagy áldozatok árán szerezte meg Somogyi igazgató, de azért mind a három előadást bérletben tartják.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 186.

Idénybérlet 174.

Ma, vasárnap, 1902. április 6-án

délután 3 órakor, fél helyárrakkal

New-York szépe.

Operett.

este 7 és fél órakor, rendes helyárrakkal

Vörös sapka.

Népszínmű.

HELYÁRRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Szőnye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 és fél órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap hétfőn, április 7-én

A páholy.

Vígjáték.

ZENE ES MUVESZET.

Nyárai hangversenye. Két nap óta egy lila-árnyékba vont pergamen-szinű arczkép hirdeti a kishídfőnél, hogy a társulat volt kedvencz komikus, Nyárai Antal búcsuzik a közönségtől. A Fekete Sasban ma d. u. hangversenyt rendez, melynek bizonyára nagyszámú hallgatósága lesz. Nyárainak szép tehetsége sokkal több élvezetes estét szerzett már a közönségnek, hogysem közömbösen hagyhatná őt ez a hangverseny, melynek sikerét már eléggé bizonyítja az, hogy a főszereplő: Nyárai. — Kezdeté d. u. 4 órakor.

Vizsgálati hangverseny. Imrik Kornélia kiváló zenetanárú április hó 7-én, hétfőn délután 4 órakor a gymnasium disztermében

növendékeivel vizsgálati hangversenyt rendez a következő műsorral:

I. Schubert »Grande Marches« 4 kez. m. Feiser Sarolta. II. Streobog Walse Militar 6 kez. m. Fopu Délike, Imrik Margitka és Ilonka. III. Clementi Sonatine I-ső sz. Molnár Etuska. IV. Pastorale L. S. 4. ker. m. Fopu Délike. V. Haydn a) Menetto, b) Gunod Walse Kiss Nórika. VI. Liszt »Rapsodies Hongroises« Boóc Ella. VII. Mozart Simphonie I-ső sz. 4. kez. m. Fopu Luczia. VIII. a) Beethoven C-mol Sonata, b) Chopin »Walse E-mol« Imrik Bella. IX. Haydn »Menetto« 4 kez. m. Molnár Etuska. X. Részlet Liszt »Allegro di Bravure« és Beethoven Asz-dur Sonátájából Feiser Sarolta. XI. Moszkovski »Spanyol táncok« 2, 4. sz. 4 kez. m. Boóc Ella. XII. Mozart »Fantasie« C-moll Imrik Bella. XIII. Mendelsohn Rondo Capriceosso Fopu Luczia. XIV. Mozart Sonate I-ső sz. 4 kez. m. Kiss Nórika. XV. Chopin »Valse Brillante Esz-dur« Feiser Sarolta. XVI. Imrik Magyar hangverseny-induló Fopu Luczia.

E sikerültnek ígérkező hangversenyre kibocsátott meghívó egyuttal belépti jegyül is szolgál. Bizonyos, hogy Imrik Kornélia számos elismerést fog aratni növendékei játékával.

REGÉNY-CSARNOK.

A vöröshajuak szövetsége.

Irta: Conan Doyle.

5.

— Hogyne! — válaszoltam én.

— Akkor Isten önnel, Wilson ur és engedje meg, hogy még egyszer gratuláljak az álláshoz, melyet a sors különös kedvezése által nyert el. — És meghajolva kikisért az ajtóig; én hazamentem a segédemmel és azt sem tudtam, mit gondoljak, mit szóljak, annyira örültem sorsom váratlan fordulatán.

Égész nap gondolkodtam a dologról s mire este lett, megint egészen elkedvetlenedtem, mert háttha az egész dolog csak rossz tréfa, vagy csalás, ámbár az utóbbinak czélját semmiképpen sem tudtam volna kitalálni. Szinte hihetetlennek látszott, hogy valaki ilyen végrendeletet tegyen, vagy hogy olyan nagy járadékot fizessenek az olyan egyszerű dologért, a miú az Encyclopaedia Britannica leírása. Spaulding ugyan minden tőle telhető elkövetett, hogy bátorságot öntsön belém, mikor azonban lefeküdtem, gondolatban az egész dolgot bolondságnak tartottam és le is mondtam róla. Reggel azonban elhatároztam, hogy mégis benézek az irodába. Vettem egy üveg tintát, egy tollat és hét iv papírost s így felszerelve elmentem az irodáka.

Nagy csodálkozásomra és öröömre mindent rendben találtam. Az asztal készen állt és Ross Duncan is ott volt, hogy beavasson a munkámba. Az A betűnél kezdete velem s azzal az ígérettel távozott, hogy hébe-hóba be fog hozzám nézni. Két órakor elbocsátott, megdicsérte a szorgalmamat s bezárta mögöttem az irodaajtót.

Igy ment ez, Holmes ur, nap-nap után, míg szombaton este megjelent a hivatalnok s négy aranysterlinget tett elém: a heti fizetésem volt. Egy hét mulva megint így történt s újabb egy hét mulva megint. Minden reggel tíz órakor pontosan megjelentem a hivatalomban és két órakor távoztam. Lassanként Ross ur egyre ritkábban jött; előbb naponta csak egyszer mutatkozott, utóbb már egyáltalán nem jött el. Én természetesen még sem mertem távozni, mert nem tudhattam, eljön-e vagy sem. Állásom olyan kedvező és nekem éppen olyan megfelelő volt, hogy nem akartam kockára tenni. Így telt el nyolcz hét. Az írásban A-tól már Attikáig jutottam s reméltem, hogy kellő szorgalommal nemsokára elértem a B-t. Persze sok papírosomba került s az, a mit összeírtam, már majdnem egy egész rekeszt betöltött. Ekkor hirtelen az egész dolognak vége lett.

— Vége lett?

— Vége, Holmes. És pedig ma reggel. Mint rendesen, tíz órakor megjelentem a hivatalban, de az ajtót zárva találom. Az ajtó közepén rajzszeleggel egy papírlap van kitűzve. Ime, itt van, olvassa el. (Folyt. köv.)

TÁVIRATOK

Torontál új főispánja.

Budapest, április 4. (Saját tud. táv.)
Mint a »Magyarország« írja, Torontálme-
gye főispánjává gróf Bethlen István hú-
nyadvármegyei főispán lett kinevezve.

Névy László meghalt.

Budapest, április 4. (Saj. tud. táv.)
Névy László a budapesti kereskedelmi
akadémia igazgatója, paedagogiai és szép-
irodalmi író, ma délben 61 éves korában
meghalt.

Beöthy László sajtópöre.

Budapest, április 5. (Saj. tud. táv.)
Egy régi, annak idején nagy feltűnést
keltett affér nyer elintézését, a melyben
Beöthy László, a Nemzeti Színház igaz-
gatója és Liptai Károly állanak szem-
közt, az előzmények folytán elkeseredett
elienségei egymásnak.

Ezek az előzmények a múlt évre
nyulnak vissza, amikor a panasz szerint
Beöthy egy anonim levelet kapott. A
»névtelen« fölhívta a Nemzeti Színház
igazgatóját, hogy küldjön neki »Sz. G.
100« jel alatt posterestante 300 forintot,
mert különben közrebocsátja az ellene
birtokában levő kompromittáló adatokat.

Beöthy László a levél kézhez vétele
után a rendőrséghez fordult.

A megtelt feljelentés folytán a rend-
őrség lesbe állt és várta, ki jelentkezik
majd a pénzért. Jött is egy hordár, aki
kihallgatván, küldőjeként Liptai Károly
színházi kritikust nevezte meg. Rögtön
előállították a rendőrségre s itt fura bo-
nyodalom támadt.

Liptai azonban egy hasonló tartalmu
felmutatott levéllel elhárítja a vádat s
az eljárást a rendőrség meg is szüntette
és kereste az ismeretlen tettest.

A Beöthy és Liptai közötti háborúság
vég fejleménye volt a M. Szó. hasábjain
Beöthy ellen megjelenő cikksorozat,
mely a mai sajtóper tulajdonképpeni
tárgya.

A tárgyaláson Liptai kijelenti, hogy
a sértő cikket önvédelemből és közér-
dekből írta.

Ez ügyben első tanuként gróf *Keg-
levich* István lett kihallgatva, kijelenti,
hogy a kérdéses meráni táviratot, mely-
ben az *Ocskay brigadéros* premierjének
sikerét kicsinyelte Beöthy, megkapta.

Keglevich további vallomása folya-
mán dicséri *Beöthyt*, mint a kinek sok-
kal nagyobb ambíciója van állására,
sem hogy magánérdeket szolgálja.

Liptai: Kapott-e *Beöthytől* levelet,
melyben *Troilus Kreszida* előadásaiért
megfelelő tiszteletdíjat kért?

Keglevich: Levelet kaptam, de hogy
tiszteletdíjat kért volna, arra nem em-
lékszem.

Elnök: *Splényi* rendőrtanácsos mivel
ön vezette a rendőrségen *Liptai* kihall-
gatását, bizonyára tudni fogja, igaz-e az,
hogy *Beöthy* Liptainak ajánlotta, misze-
rint visszavonja a panaszt, ha beismeri,
hogy a zsaroló levelet ő írta?

Splényi: Tudom, hogy egyezkedés
folyt közöttük, melyet magam is ajánlot-
tam, de szó szerint nem emlékszem.

Tanuként lettek még kihallgatva *Fa-
ludy*, *Hegedüs*, *Filó*, és *Spádi* Zsigmond
több aprólékos dolgokra nézve.

Spády Zsigmond volt színházi iroda-
vezető jelenleg kereskedelmi hivatalnok
kijelenti, hogy *Beöthy* azért bocsátotta el,
mert azzal gyanúsította, hogy *Liptainak*
a kérdéses táviratot ő szolgáltatta ki.

Rácz ügyvéd *Liptait* *Spádival* szembe-
sítetteti kéri.

Elnök: *Elrendeli*.

Liptai kijelenti, hogy a táviratot
Spáditól kapta!

Spádi tagadja.

Az ítéletet éjjel után 1 órakor hir-
dették ki, melyben *Liptay* Károly hírlap-
író a vád és következményei alól fel-
mentették.

A heidelbergi gyár lángokban.

Budapest, április 4. (Saj. tud. táv.)
A heidelbergi gyárban ma óriási tüzvész
volt. A romboló elem kétemeletes destil-
láló épületet az anyagokkal együtt el-
hamvasztott. A kár 120.000 korona. A
tüzet lokalizálni még ez ideig nem si-
került.

Albánok támadása a kínaiak ellen.

Konstantinápoly, április 4. Egy tisztközi
távirat arról ad hírt, hogy Ippékben rendza-
varások voltak. Az albánok megtámadták a
konokat és a táviróhivatalt, az összes hivatal-
nokokat elfogták és a Jildiz-palotába táviratot
intézték, a melyben azt követelték, hogy több
fogva tartott albán embert bocsássanak szaba-
don. (M. T. I.)

A fiumei sztrájk.

Fiume, április 4. (Saját. tud. távir.)
A pékek megszüntették a munkát, mely-
nek következtében reggel sem sütemény,
sem kenyér nem rolt kapható az egész
városban. A kenyérmélküli lakosok izga-
tottan várták a kikötőben az érkező ab-
áziai hajót, melyek alig hogy megér-
keztek, megrohanva, a nagytömegben ér-
kező kenyereket szétkapkodták.

KOZGAZDASÁG.

A füsttámasztók bemutatása.

A városi hegybíró és számos tekintélyes
szőlőgazda jelenlétében mutatta be tegnap dél-
után *Rosenberg* Izsó a nagy-temető melletti
városi szőlőtel. pen az általa szőlőfagy ellen
ajánlott füsttámasztókat.

Az eredmény fölülmúlt minden várakozást,
mert a füsttámasztók oly sűrű füsttel borítják
be a szőlő területét, hogy a míg a prospectus
szerint 10—10 méternyi távolságban volnának
felállítandók, a jelen volt urak véleménye
szerint teljesen elégséges, ha 25—25 méternyire
állítatnak fel.

Azt láttuk, hogy nagyon rövid idő alatt a
szőlő felett körülbelül egy méternyi magasságig
sűrű füstfelhő képződik, amely füst felhő a
szakértői állítása szerint a szőlőt a fagy el-
len teljesen megóvjá.

Az eredmény oly meglepő volt, hogy a
megjelent hegybíró és szőlőgazdák egy rend-
kívüli közgyűlés egybehívását szándékoznak in-
dítványozni, amelyben a füsttámasztó alkalmá-
zása a szőlőbirtokokra nézve kötelezővé té-
tessék.

A hernyók pusztítása. Az ideig gyenge
tél nem sokat pusztított a hernyók hábjában s
igy tartanunk kell attól, hogy a kellő elővigyá-

zat elhanyagolásával a hernyóknak oly raja ké-
ki az idén, mely a gyümölcsstermet tönkre teszi.
Ez ellen csak úgy védekezhettünk, hogy ha most,
amikor annak ideje van, a fákat gondosan meg-
tisztítjuk.

Belch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Betétközlés

Budapest, április 5.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rinnamuróvri	509 50
Magyar jelölög	472.—
Salgótarján	—
Wagon-kölcsön	—

Határárak

Budapest, április 5.

Buza októberre	8 01
Buza áprilisra	8 98
Tengeri	5 16
Rozs okt.	6 58
Zab ápr.	6 96
Káposzta, rozs, stb.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árc- és ártéktáblán 1902. április 5-én

Magyar aranyjárdék 4%	119.85
Magyar koronajárdék	97.50
Magyar vasuti kőleső aranyban 4%	120.—
Magyar vasuti kőleső ezüstben 2 1/2%	100.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtermentesési kötvény 4%	97.35
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.65
Korvát-bosnyávör földtermentesési kötvény	6.50
Magyar nyerevény-szerjegy-kölcsön	202.—
Tiszszabályozás szept. szerjegyek ellenében	162.—
Osztrák járdék papírban	101.40
Osztrák járdék ezüstben	101.25
Osztrák járdék aranyban	121.—
Osztrák korona járdék	9.25
Osztrák államsorjegyek	153.—
Osztrák magyar bank részvény	16.09
Magyar hitelbankrészvény	690.—
Osztrák hitelintézet részvény	676.25
Párisi vista	95.40
20 frankos arany (Napoleonkori)	14.05
Németbirtokalmi márká	117.80
Londoni vista	240.10
20 márkás arany	23.45

NYILTTER.

Bárány Dezső

utóda

egyedül speciálista

hegedü és vonókészítő

Saját készítményü hegedüim!

Olasz és német hangversenyhírok.

Mindennemü hangszerek nagy raktára

Nagyvárad, Fő-utca és Széchenyi-tér sarok

(Rimanóczy-ház.)

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

SZERKESZTOI POSTA.

Verselő. Legyünk őszinték: eddigi versei sokkal jobbak voltak s azért nem akarjuk ezt le-
közölni. Mástól talán elfogadnók, de Öntől várunk
még jobbakat is úgy a versírás, mint különösen a
próza terén. Versében főleg az a baj, hogy a szép
gondolatot igen prózáilag fejezi ki, viszont a végén
a gondolat nem elég költői és kevésbé kegyeletes.
Múltkori verse igen jól bevált, tárczája pedig ép-
pen nagyon tetszett. Efficile irányban tessék foly-
tatni s akkor a nyomdafestékekkel igaz örömmel
támogatjuk.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCKICS GYULA.

Vendéglő és szállóhelyátvétel.

Alulírott van szerencsém a n. é. közönség és jóakaróim szíves tudomására hozni, hogy **Kőfaragó-utca és Uj-sor sarkán** levő

Farkas László-féle vendéglőt

1902 április hó 1-én átvettem és azt a vendégszobákkal együtt a mai kor igényeinek megfelelőleg újonnan átalakítottam.

Midőn ezt tudomásul bátor vagyok hozni, el nem mulaszthatom, hogy a Wöber szálloda éttermének 7 éven át voltam bérlője s e hosszú idő alatt bő alkalmam volt a n. é. közönség irántam tanúsított szíves jóindulatát és pártfogását tapasztalni, melyért ez uton is forró köszönetet mondok; de e pártfogást annak tudhatom be, hogy mélyen t. vendégeimnek jó és izletes ételek, kitűnő italok és pontos kiszolgálás mellett a legmesszebb menő igényeit is képes voltam kielégíteni.

Itt egyidejűleg kiemelem, hogy a mennyiben a multban fő törekvésem volt t. vendégeim nagyra-becsült pártfogását kiérdemelni, ugy a jövőben is minden igyekezetem oda fog irányulni, hogy jó és magyaros konyhám, frissen csapolt sör és csak közvetlen termelőktől vett kitűnő és különböző fajú boraim, mérsékelt árak és pontos kiszolgálás mellett a további pártfogást kiérdemeljem.

Naponta friss és izletes villás-reggeli, ebéd és vacsora jutányos árban kapható, ugyszintén abonnensek is elfogadhatnak mérsékelt árak mellett, továbbá társas-ebédek és vacsorák étlap szerint vagy megállapított ár mellett.

Szórakozásul egy fedett kitűnő teke-pálya áll a n. é. közönség rendelkezésére.

A további szíves pártfogást a jövőben is kérve, vagyok

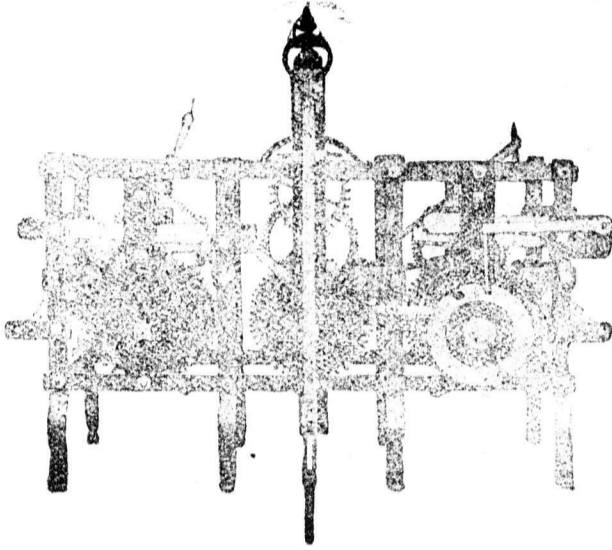
teljes tisztelettel

Kecskeméty István,
vendéglős.

Ertesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint az egyházi és községi előljáróságok becses tudomására hozni, hogy a 42 év óta fennálló

Daday József ur lakatos és toronyórák-üzletét,

melyben 16 éven keresztül mint művezető voltam alkalmazva, átvettem és ezt személyesen, a régi jó hírnévhez méltóan, a régi czég alatt tovább folytatom.

Szíves pártfogásukat és megrendeléseket, melyeket kifogástalanul olesón és pontosan eszközölk, kérem és óráimért 10 évi jótállást vállalok, vagyok kiváló tisztelettel:

Mezey Dezső,

lakatos- és toronyóra-készítő,
Nagyvárad, Szent János-utca 20 szám.

50

Telefon-szám 384.

Darvassy Károly

czipész,

Nagyvárad, N.-Teleky-utca 422. sz.
(Welsz Károly-féle ház).

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni a mai kor minden igényeit kielégítő **urí és női**

czipész-üzletemre,

hol minden e szakmába vágó munkák a leg-
lelkiismeretesebben és mindenkor a m. t. közön-
séget teljesen kielégítőleg készítettnek.

Mindennemű hibás lábakra a legkényel-
mesebb czipők állíttatnak elő.

Megrendelések gyorsan és pontosan esz-
közöltetnek.

Vidéki megrendeléseknél egy pár viselt
kényelmes czipő felküldése elegendő.

100

Tisztelettel

Darvassy Károly,
czipész.

**A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller**

egy régi kipróbált háziszér, a mely már több
mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül al-
kalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghüleséknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásár-
láskor óvatossá legyünk és csakis
eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony”
védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár:
Török József, gyógyszerésznél
Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
** osász. és kir. udvari szállítók. **
Rudolstadt.

Lapunk kiadóhivatala utján megrendelhető csekély havi részletfizetés mellett.

Franklin Társulat kiadása

MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

Csakis a Franklin-féle **MAGYAR REMEKIRÓK** gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

Minden remekíró munkáit egy kiváló magyar író látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

KEDVEZMÉNY

A MAGYAR REMEKIRÓK MEGRENDELŐINEK.

Shakespere, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészítője a Magyar Remekírók-nak.

A Magyar Remekírók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent; félévenként jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekírók 3 koronás (Shakspere színművel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhetők meg a Rendelő-lap utján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a „TISZÁNTUL” kiadóhivatalához.

Ezekon kívül benn lesznek a **MAGYAR REMEKIRÓK** könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br., Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gradányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchényi István gr., Teleki László gr., Zrinyi Miklós, Népies Lyra, Népballadák, Kuruczoköltészet.

A magyar nemzeti irodalom kincsesházát képezi a Magyar Remekírók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyöntetű összkiadásának ára 55 kötetben, diszes vászonkötésben **220 korona.**

RENDELŐ-LAP.

A «TISZÁNTUL» kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

- a) A «Magyar Remekírók» 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
b) A «Magyar Remekírók» és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
c) A «Magyar Remekírók» és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.
d) A «Magyar Remekírók» Shakspere nélkül 220 koronáért, fizetendő 8 koronás havi részletekben.

A nem kívánt módot törölnöd

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévenként jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárat s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll a portóköltség hozzászámítása mellett, postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékessé válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvétetik.

Lakás és kelet:

Név és állás:

Olvasható aláírást kérünk.

Női ruha szövetekből
dus választék.

Szenzációs ujitás!

Vászon és fehérneműek-
ből nagy raktár.

Ingyen! életnagyságu fénykép! Ingyen!

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékű vásárol, bármely átadott fénykép után egy **életnagyságu** 60 cm. magas művészi-
szies kiállított hű fényképet készít **teljesen ingyen** még akkor is, ha a bevásárlás apróbb részletekben történik.

Csupán díszes keretért (passe paroi) önköltségeim: 1 frt 50 krt számítok fel. Ezen életnagyságu **ingyen fényképet**
magát sem képes a világ egy műintézete sem 10 frton alul elkészíteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is pénztáram egy fénykép bonnt szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázva lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 forintot tesz ki: vagy 10 forint értékű egyszerre vásárol, az
ingyen fényképre jogosan igényt tarthat.

Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékű vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosít.

Életnagyságu fényképek kivitele üzletünkben láthatók.

Amerikai áruház, Nagyvárad, Fő-utca (Olaszi), Bazár (színház) épület.

Női Blousokból dus
választék

Telefon 372. szám.

Női ruhákat és Blousokat
mérték után is készítünk.

Uj!

Uj!

Sapka- és csákó műhely.

Egy rég érzett hiányt óhajtván, városunkban pótolni, egy a mai kor igényeinek megfelelő

sapka- és csákó műhelyt

rendeztem be **Szent-László-téri üzletben** (Fekete Sas szálló alatt) miáltal azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a nagyérdemű közönségnek

katonai sapkák, csákók és sportsapkák készítésével

rendelkezésre állják

Ez alkalommal tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy téli ruhák és minden szörmeneműek, úgy nemkülönben minden **megőrzést igénylő tárgyakat**, u. m.: szőnyegek, függönyök stb.

megőrzésre elfogadok

és kérem szives támogatását.

Teljes tisztelettel:

Ausländer S.

férfiruha-szabó.

ELEK JÓZSEF

női- és úri divat, vászon- és fehérnemű áruháza

Nagyvárad, (Szent László-tér).

(Volt KUNZ-czég helyiségében).

Telefon 429.

Ajánlja dusan berendezett ujdonságait női ruha **szövetekben**, a legszebb kivitel és legfinomabb minőségig. **Lioni selymek**, Chine, egy színű és fekete színekben. **Ponges** óriási választékban. **Diszek** és teljes kellékek.

Zephyr, Batist mosókelmék, **Nap- és esőernyők** nagy választékban.

OBERLEITNER E. és FIAI

es. és kir. **vászon és asztalnemű** egyedüli bizományi gyári raktára.

Valódi Rumburgi, Irhoni, és Creász vásznak, legjobb minőségű Chiffonok

és pamut-vásznak.

Külön gyászruha kelme-osztály teljes kellékekkel.

Mintákat kívánatra azonnal küldök.

TELEPHON.

HERCZEGH GYULA

TELEPHON.

rövidáru és férfi-divat üzlete

Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség tudomására juttatni, miszerint a Kunz József és Társa urak üzletének egy részét:

a rövidáru és férfi divat-osztályt

átvettem s azt a legújabb, legjobb és legszebb árukkal ujonnan berendeztem és saját bejegyzett czégem alatt tovább vezetem.

Nagy választéku áruim közül a következőket emelem ki. **esipkék, szalagok, himzések, pamutok, bélésárúk és szabó kellékek** és egyéb rövidáru cikkek. Nagy választék: **nyakkendőkben**, továbbá legyezők, illatszerek a legjobb minőségű és divatos **férfi ingek, gallérok és kézelők**, kézelő-gombok, nyakkendő-tűk és különféle **férfi divatcikkek és női diszkellékek**.

Főtörekvésem leendő előzékeny, pontos kiszolgálás,

j u t á n y o s z a b o t t á r a k

és jó áruk által a n. é közönség szives pártfogását kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

HERCZEGH GYULA.

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, férfi és női fehérneműk és szőnyeg-üzlete.
Nagyvárad, Szent László-tér, kishidő.

A legjobb minőségű **valódi rumburgi**, ugyiszintén **valódi Creas**, irhoni, hollandi és fehérített tiszta vásznak **egyedüli** állandó nagy raktára.

Valódi SCHROLL-féle CHIFFONOK és mindenemű pamutvásznak legnagyobb választékban.

Menyasszonyi kelengyék és újszülött fehérneműk legmegbízhatóbb beszerzési helye.

Férfi és női fehérneműk vállalata mértékszertől elkészítésre teljes felelősség mellett.

Házi készítésű Paplan és Matraczok!

Szőnyegek, szövet- és csipkefüggönyök, ugyiszintén butorszövetek, ágy- és asztal-terítők és egyéb lakásberendezési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása!

Szolid szabott árak. Pontos kiszolgálás!

HOFFER BERTALAN

paplan és matrácz különlegességek gyártása.
NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Bazár-épület).

Milyen csalódás

Éri azokat, kik mindent hisznek, azt is, hogy a házilag elkészített paplanokat a kereskedők készlik a saját műhelyükben, pedig az nem igaz, mert csak az én gyári helyiségemben készülnek a valódi, kitűnő

PAPLANOK!

Ez a házilag készült, valódi paplan, a többi csak rossz utánzat, a mit a vevő, sajnos, csak a saját kárán tud meg, de már későn.

Ruge paplan	1 frt 60 kr.	Kasmier paplan	2 frt 40 kr.	Gloria paplan	3 frt 25 kr
Jobb	1 » 80 »	Jobb	3 » 60 »	Atlasz v. selyem paplan 6 »	»
Gratióz, kelengye-paplan, atlasz		10 frt.		Valódi gyapju kásmir	
				10 frt.	

Paplan-átvétel jutányosan elvállaltatik.

Szabóknak különösen ajánlom táblás és méteres vattáimat

Tisztelettel **HOFFER BERTALAN** Fő-utca, (Bazár-épület).

89

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy a **Szent János-utcán 11 év óta fennálló**

férfi-szabóüzletemet

folyó évi április hó 1-től kezdve a bazár épületbe helyezem át, s egy szerszám fiamat **Bumbera Istvánt**, ki ezen iparágban több városokban szerzett gyakorlatot nyilvános tarsul felveszem s hogy az üzletet

Bumbera Imre és Fia

ezég alatt fogom vezetni. Midőn ezen szándékomban a nagyérdemű közönség szíves pártfogását és bizalmát kérem, megemlítem, hogy raktáromban elsőrendű csakis **valódi angol és honi szövetek** vannak elhelyezve, melyekből mértékszertől a legújabb divat és a legkényesebb igényeket is kielégítően pontosan és jutányos áron készítek.

Kiváló tisztelettel

Bumbera Imre és Fia.

A háztartásban

teljesen jártas urinő
alkalmazást

128 keres.

Czim a kiadóhivatalban.

Horváth János

szücs-mester.

Üzlethelyiség: Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca,
Orsolya-zárdával szemben.

Nyári megőrzés végett női bunda, városi kabát, lábszövet és szövet mindenféle szőrmeart, szőnyegek és függönyök stb.

Lakás: **Nagy-Magyar-utca 332. szám** (saját ház).

Mély tisztelettel

Horváth János,

127

szücsmester.

Raktárhelyiség biztosítva van tűz ellen

12 ezer koronáig.

Értesítés.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni és a mezőgazdasági és más ipari célra szolgáló géptartó közönség figyelmét felhívni, hogy Nagyváradon 17 év óta fennálló és jó hírnévnek bizonyult gépjavitó műhelyt Mihályi Ferencz géplakatos urtól átvettem s a mai kor igényeinek megfelelően saját házamban

Nagyváradon, Kolozsvári-u. 2943. sz.

alatt saját vezetésem mellett Nagyvárad, vidéke és Biharmegye egyik, a **legversenyképesebb**

gőzerőre berendezett

gépjavitó-műhelyt

nyitottam, a hol mindennemű gazdasági gépek, gőzcseplők, lokomobilok, új tüzszekevények, malom felszerelések, villamos világító berendezések, olajmag-zúzohengerek és sajtók, gőzhenger furások karikával helyben vagy vidéken, mindennemű idomalaku tengelyek esztergályozása és ujak, vas- és érczöntések pontosan és jótállás mellett készítek.

Becsés pártfogását kérve, vagyok

114

kiváló tisztelettel

Debreczeni Lajos,
gépez és géplakatos.

Flegman Armin **divatterme,** N.-Várad, Bémer-tér.

Állandó raktár

legjobb gyártmányu pamut és czérnavásznakban.

1 vég finom vászon	8.50
1 vég kitünő Chiffon	5.80
1 6 személyes teríték	1.80
1 vég prima Canavász	5.80

Női fehéreműek

legegyszerűbbtől a legdiszesebbig

1 kitünő női ing	98 kr.
1 szép női nadrág	75 kr.
1 fehér diszes szoknya	2.20 kr.

Menyasszonyi kelengye

minden kivételben

500 forinttól 3000 forintig.

Paplanok és függönyök minden árban és minőségben, ugyszintén mérték után 24 óra alatt.

Férfi fehéreműek

mérték után.

1 kész nagyon jó ing	1.30
1 kész legjobb ing	2.10
Batist, Zephir és Tourista ingek legolcsóbban.	

Legnagyobb raktár

kész női és leányfelöltőkben.

1 Kabát	4.40 kr.
1 Gallér	1.75 kr.
1 Paletot	10.— frt.

Óriási választék

SELYEM BLOUSOKBAN

1 Selyem Blouse	6.65
-----------------	------

Gyári raktár

N A P E R N Y Ő K B E N.

1 selyem napernyő	1.65
-------------------	------

Legujabb csipkegallérok.

1 Csipkegallér	98 kr.
----------------	--------

Különlegességek ruhadiszekben

mindennemű csipkék, selyemszállagok, bársonyszallagok, gombok, gyöngy és paszománydiszek, zsinórdiszek, szabókellékek legjobb minőségben és szolid olcsó árban.

Ruhaszövetek,

Tenniskelmék, fekete és krém szövetekben, francia mosószövetek és Batistokban kizárólagosan csak a legjobb minőségűek és kimondott ujdonságok.

Finom angol szövet

1 ruha 6.50

Közönségesebb szövet

1 ruha 2.25

Fekete ruhakelmék

kezesség mellett.

1 ruhára 4 frt.

Fekete selymek

óriási választékban.

1 ruha 10.50

Blous selymek

gyönyörű mintázattal.

1 blousra 1.95

Szines ruhaselymek

Pongé, Chincs, Lyberti és más minőségekben folytonos ujdonságok.

1 ruhára 15 frt.

Kitünő saját termelésű

BOROK

kaphatók literenként kimérve

STETTNER ISTVÁN

bortermelő borkiállításában Bémer-tér, Rót-ház. A borok valódiságáért, mivel saját termésűek, a felelősséget elvállalom.

Uj bor	30 kr.	lit. kimérve
Ó bor	36 kr.	
Risling 9 éves	50 kr.	
Ó vörös	50 kr.	
Muskutály	80 kr.	
Édes ürmös	70 kr.	

A 9 éves Risling és az ó vörös bort (mint gyógybort betegeknek) is ajánlom.

Szőlőtelepemen készült I. osztályu

Riparia portalisra (Gloira de Montpellier) oltott 4000 drb gyökeres fás oltványt borfajt ezrenként 70 frtéért és 6000 drb sima zöldoltványt ezrenként 50 frtéért megvételre ajánlok.

Továbbá világhírű spanyol, francia, angol és görög csemege szőlőfajokból 3000 drb gyökeres fás százanként 120 frt, 6000 drb sima zöld, százanként 80 frt.

Felelőség mellett.

Kiváló tisztelettel

Stettner István.

Törlesztéses kölcsönt

5%

Vidéki bérházakra, földbirtokra

szerzek minden előleg nélkül még abban az esetben is, ha magasabb kamatu kölcsönökkel vannak megterhelve.

Leveleket fordulój postával elintézem.

Sárkány József,

68. Budapest, Váci-körút 21. szám.

SZENZÁCZIÓS UJITÁS!

Fő-üzlet:
Zöldfa-utca.

HÁASZ MANÓ női divatáruhaza
Nagyvárad.

Fiók-üzlet:
Amerikai áruház.

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékűt vásárol, bármely átadott fénykép után

egy élet-nagyságu 60 centiméter magas, művésziesen kiállított hü fényképet készít teljesen ingyen,

még akkor is, ha a bevásárlás részletekben történik. — Csupán a diszes keretért (passe partou) önköltségemet, 1 frt 50 krt számítom fel. Ezen életnagyságu ingyen fényképet magát sem képes a világ egy műintézete sem 10 frton alul elkészíteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is, pénztáram egy fénykép-bonnt szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázva lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 frtot tesz ki, vagy 10 frt értékűt egyszerre vásárol, az is ingyen fényképre jogosan igényt tarthat. — Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékű vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosít.